

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İZZETTİN ÇALIŞLAR'IN ÖNSÖZÜYLE

AYN RAND

**NIGHT OF
16th
JANUARY
16 OCAK GECEİ**

PLATO

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

16 OCAK GECESi

Night of January 16th

AYN RAND

Çeviri
İzzettin Çalışlar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

16 Ocak Gecesi / Ayn Rand
Özgün adı: Night of January 16th

Genel Yayın Yönetmeni: Sinan Çetin

Yayına Hazırlayan: Taylan Barış Kızılöz

Kapak Fotoğrafı: Sinan Çetin

Çeviren: İzzettin Çalışlar

Baskı ve Cilt: Detamat Tan. Tas.

Mat. Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tel: (0312) 384 47 21

Sertifika No: 17187

3. Baskı: İstanbul, Ocak 2013

ISBN: 978-975-96772-4-4

Bu kitabın telif hakları Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
alınmıştır.

Plato Film Yayınları

Akyol Caddesi 7/A Cihangir / İstanbul

Telefon: (0212) 252 06 66 (pbx) Faks: (212) 252 06 67

yayin@platofilm.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SUNUŞ

16 Ocak Gecesi'ni alışılmış edebi terimlerle sınırlandıracak olsam, Romantik Gerçekçi değil, Romantik Simgeci bir oyun derdim. Objektivist estetikle biraz daha haşır neşir olanlar için, daha belirgin bir tanımlama yapabilirim. 16 Ocak Gecesi felsefi değil, fakat yaşam duygusu üzerine bir oyun.

Yaşam duygusu, coşkusal, insanın varoluşuyla ilişkili, bilinç-altıyla içiçedir ve metafiziğin henüz kavramsallaşmamış haline benzer. İnsanın yaşam karşısında gereksindiği bilinçaltındaki felsefesinin motoru ve itici gücünü oluşturuyor olmasından dolayı bunu önemsiyorum. Kurgulanmış bütün yapıtlar (daha geniş anlamıyla bütün sanat eserleri) yaratıcısındaki yaşam duygusunun dışı vurumu ve ürünü olarak ortaya çıkar. Bu duyu kavramsallaştırarak, felsefeyle, terimlerle ifade edilebileceği gibi, soyut ve duygusal bir şekilde de özetlenebilir. 16 Ocak Gecesi saf ve kavramlarla tercüme edilmemiş bir soyutlamadır.

Bunun anlamı, oyundaki olayların edebi olarak ele alınmamış olmaları ve kimi temel psikolojik kişiliklerin izole edilmiş bir ortamda tek bir soyutlama karşısında kaldıklarında yaşama karşı duruşlarının sergilenmesidir. Oyunda geçen olaylar kişiliklerin davranışlarının kaynaklarını ortaya koymaya yarıyor ve onların kendilerine özgü davranış biçimlerini ve somut yaşam hallerini değil, varoluşa yönelik birbirine zıt iki bakış açısının, iki uç noktanın motiflerini sergiliyor. Coşku, özgüven, iddialı olma, başarı tutkusu, cüret ve bağımsızlığa karşı, sıradanlık, kulluk, haset, kin, güç arzusu.

Oyunu yazarken dolandırıcı ve gerçek bir kahraman kullanmakla saygın bankacı ve kötü bir adam kullan-

mak arasında kaldım. Amacım bağımsızlıkla uyumluluk arasındaki zıtlığı dramatize etmek olduğu için, toplumdan soyutlanmış bir suçlu kullanmanın yanlış bir simgeleşmeye gidebileceğine karar verdim. Bu, kurguda sesi derinden gelen “soylu hilekarlık” çağrısını doğurdu. Bankacı kişiliği böylece başkaldırdığı toplum biçimine isyan edenlerin simgesi oldu. Oyunu seyreden bir çok kişi için de tanımlanmamış, gerçekleşmemiş, şekillenmemiş ve puslu bir istek halinde kalıp, bir türlü elle tutulur bir kavram haline gelememiş olan öz saygının simgesi haline geldi.

Böylesi bir suç kariyeri aslında birinin öz saygısını ortaya koyma yolu olamaz. Böyle bir tavır yaşam duyusunun çağrıştırdıklarına da pek uymaz. Yaşam duyusu öncelikle varoluşla değil, bilinçle ilgilidir. Hatta insanın bilincinin varoluşuyla karşı karşıya gelmesi ve zihninde en basit anlatımıyla bir pencere açılmasıyla ilgilidir. Yönetim kurallarıyla değil.

Oyundaki yaşam duyusu dile getirilebilseydi, şöyle diyor olurum: “Hayatın, başarın, mutluluğun ve senin insanların çok önemlidir. Sahip olabileceğin en yüksek vizyona çık ki, karşılaşılabileceğin tüm koşulları bertaraf edebilesin. Öz saygının yüceltilmiş yorumu insanın en hayranlık uyandırıcı niteliğidir. Peki, nasıl oluyor da bir insan zihnindeki o pencereyi açıp, gerçekçi bir şekilde kullanıp bu vizyona ulaşabiliyor? İşte bu soruya yaşam duyusu yanıt veremez. Çünkü bu felsefenin konusu.*

16 Ocak Gecesi ahlak üzerine felsefi bir çalışma değil. Ikna amacı sadece bu zihinsel pencerenin (ve karşıtlığının) varlığı.

Bu oyunu 1933 yılında yazdım. Aklıma mahkeme-geçen bir oyun yazma fikri gelmişti. Seyircinin jüri olarak karar verebileceği bir cinayet davası. Savunmanın

suçluluğu ya da masumiyetinin olaylarla ortaya konmasında her iki tarafın da haklı olabileceği bir durum yaratmak gereği açıktı. Fakat bir jürinin tamamen sonuçlanmamış ve haklının açıkça ortaya konmamış olduğu bir vakaya ilgi ve önem göstermesi mümkün olmayabilirdi. Bu yüzden söz konusu vaka psikolojik ağırlıklı olmalıydı.

Hikayenin sıçrama tahtası, Ivar Kreuger'in çöküşü ya da daha doğrusu seyircinin bu çöküşe tepki anıydı.

12 Mart 1932'de İsveçli "Kibrit Kralı" Ivar Kreuger intihar etti. Bu olay yarattığı dev finans imparatorluğunun çöküşü ve bu imparatorluğun hilekarlık üzerine inşa edilmiş olduğunun ortaya çıkmasından hemen sonra oldu. Kreuger, yalnızlığı seven, gizemli, gösterişli bir cüretkarlığı olan ve yolundan hiç sapmayan bir dahi portresi çizmişti. Çöküşü bir bomba gibi patladı ve ortalığı pislik ve toz fırtınası kapladı. Bu alışılmamış derecede öldürücü bir fırtınaydı ve kurbanın bütün olumsuz yanlarını ortaya serdi.

Üzerinde durulan ne şüpheli yöntemleriydi, ne merhametsizliği, ne de ahlaksızlığı... Kötülenen, sadece başarı ve elde etme hırsıydı. Yeteneği, özgüveni değil ama görkemli hayatıyla adının etrafında oluşmuş olan aura abartılarak, onun çöküşünden dolayı bayram yapan kiskanç, iki yüzlü kalabalıklara hayvan yemi gibi dağıtıldı. Çılgınca kutlanan ve şeytanca zevk alınan bir kötü niyet gösterisi izlendi. Kimse "Nasıl oldu da çöktü?" diye sormuyor, herkes "Bu kadar büyümeye nasıl cesaret etmiş?" diyordu. Icarus ve Paethon zamanında dünyada medya olsaydı, tam onların isteyeceği türden bir kampanya olurdu.

Aslında Ivar Kreuger az bulunur bir yeteneğe sahipti. Yasal yollardan kazandıklarıyla büyük bir servete sahip

oldu. Onu politikaya girmek yoketti. Kibrit sanayiinde bir dünya tekeli kurmaya yönelik çabaları sırasında Avrupa ülkelerine tekel statüsü karşılığında büyük krediler verdi. Geri ödenmeyen borçlar, toplanamayan faizler ve bunların yarattığı açıkları kapamaya yönelik finansal hokkabazlıklar ve kaydi para usulsüzlükleri sonunu getirdi. Sonuçta dolandırmış olduğu yatırımcıların yıkılmasından kâr sağlayan Kreuger değil, bazı Avrupa hükümetleri oldu. (Ne var ki, bu tür politikaları işadamları değil de hükümetler yürüttüğü zaman kazıklama denmiyor, “bütçe açığı” deniyor).

Kreuger öldüğü zaman beni onun öyküsündeki siyasal meseleler değil, toplumdaki tepkilerin tarzı ilgilendirdi. Yolsuzluk yapmasına karşı olan kimse yoktu. Bu kadar büyümesine karşıydılar. İşte ben de o karşı çıkılan büyüklüğü savunmak istedim.

Böylece 16 Ocak Gecesi’ni yazma misyonum ortaya çıkmış oldu: Ivar Kreuger’in simgesi olduğu yaşam duyusuyla bunun karşıtı olan ona saldıranların yaşam duyusunu karşı karşıya geti-rerek dramı kurmak.

Bu oyunda hiç görünmemesine rağmen, hikayenin ana kahramanı olan Bjorn Faulkner, Ivar Kreuger değil. O büyük olasılıkla Ivar Kreuger’in olmak isteyeceği gibi biri. İki karşıt tarafı oyunda Bjorn Faulkner ile sekreteri ve metresi olan Karen Andre ve diğer tarafta da John Graham Withfield ile kızı simgeliyor. Sanığın lehine ve aleyhine olan deliller aşağı yukarı birbirine eşit. Karar tanıkların ifadelerinin güvenilirliğine kalmış durumda. Dolayısıyla jüri onları dinleyecek ve heyetteki her üye kendi yaşam duyusuna göre karar verecek.

En azından böyle olmasını umuyorum. Bir çok insanın oyundan çıkacak sonuca bu gözle bakmayacağını biliyorum. Büyük bir çoğunluk ne bilinçli tercihler yap-

mada, ne değerlerini seğmede, ne de yaşam duyularında bu denli tutarlı değildir. Muhtemelen temeldeki karşı savı atlayacaklar ve dramın o anki rengine göre hüküm vereceklerdir.

Yaşam duyusu gibi bir konuyu anlatmanın en iyi yolunun seyirciden oluşmuş bir jürinin bulunduğu bir mahkeme öyküsü olmadığını da biliyorum. Doğum kontrolü, tenazi hakkı ya da “deneme evliliği” gibi nazik bir konuyu işlemek daha doğru olurdu. Ama gerçekten seğeneğim olmadı. Hayatım boyunca hiç yarı gölgeli konular üzerine öykü yazamadım. Benim yaşam duyum benden can alıcı temeller üzerine oturan büyük kişiliklerle gelişen bir tema üzerinde çalışmamı istedi. Bundan daha azıyla yetinmem ya da başka bir şeyle meşgul olmam mümkün değildi.

Yazdıklarım her zaman ideal insanı ortaya koyar. Bjorn Faulkner’ı ideal insan olarak görmüyorum. Çünkü ideal insanın portresini çizmeye hazır değildim. Yazdıklarımda ideal insan ilk kez The Fountainhead’de* Howard Roark karakteriyle ortaya ıktı. Onu Atlas Shrugged’ın karakterleri izledi. Bu kez bir kadının ideal erkeğine hissettiklerini yazmaya hazırdım ve bunu Karen Andre’nin kişiliğinde yaptım.

Benim kişisel gelişimimle ilgilenenler, bu oyundaki yaşam duyusu tutarlılığının sonraki romanlarımda da sürdüğünü fark edeceklerdir. Fakat romanlarım yaşam duyusundan daha fazlasıyla ilgilidir. Bilinçli bir felsefeyle meşguldürler, kavramsal olarak tanımlanmış bir varoluş ve insanlık görüşü ortaya koyarlar. Yaşam duyusunu kavramsal olarak ifade etmek için örneklemek gerekirse, Bjorn Faulkner’in güncel hayatta aynı hataları yapması durumunda The Fountainhead’in en trajik karakteri olan Gail Wynand’ın durumuna düşecek olmasını sy-

leyebilirim. Aynı şekilde eğer Bjorn Faulkner ideal bir işadamı olsaydı Atlas Shrugged'ın Francisco d'Anconia'sı olurdu.

Buna her seferinde şaşırdım ama oyunu Karen Andre'nin suçlu ya da suçsuz bulunması niyetiyle yazıp yazmadığım bana defalarca soruldu. Bu konuda amacımın ne olduğu açık. Herhangi bir kuşkuya yer bıraktığımı sanmıyorum. Tabii ki suçsuz. (Ama bu niyetim hiçbir seyirciyi ya da okuru kendi kararını dile getirmekten geri bırakmamalı. Herkesin kendi yaşam duyusu var).

Oyunun asıl adı Penthouse Legend idi (Çatıkata Efsanesi).

Bu isim hala en iyisi gibi geliyor. Oyunun gerçekdışı, simgesel doğasıyla ilgili ipucu veriyor. İsmi iki kere değışti. Önce Woman on Trial (Mahkemedeki Kadın) oldu, sonra da Night of January 16th (16 Ocak Gecesi). Her iki değışiklikte de yapımcılar orijinal ismin oyun için ciddi bir handicap olacağını söylediler. Birisi "Efsane" sözcüğünün filmlerin isimlerinde çok sık kullanılmasından dolayı seyirciye gına getirdiğini söyledi. Bu görüş bana pek anlamlı gelmedi. Ama yapımcıları benim çok önemsemediğim bir konuda baskı altında tutmak istemedim.

Bugün bundan dolayı pişmanım. 16 Ocak Gecesi boş ve anlamsız bir isim. O zaman bana önerilenlerin en suya sabuna dokunmayanı diyebilirim. Sonradan oyun çok meşhur olduğu için de değıştiremedim.

Bir şekilde bu isim pratikte oyunun tarihine uygun düştü ama benim için hala boş, anlamsız ve bayağı acı verici.

Oyunun tarihi New York'daki bazı yapımcıların retleriyle başladı. O zamanlar Hollywood'da yaşıyordum ama oyunu bir yapımcıdan diğere götürmekle görevli

bir menajerim vardı. Bence oyunun en ilginç ve özgün yanı, jürinin bizzat seyircilerden oluşuyor olmasıydı. Yapımcılar da özel olarak bundan dolayı oyunu reddettiler. Bu jüri trükü yürümez ve seyirci böyle bir şey yapmak için oyuna gitmez, “teatral illüzyonu öldüren bir şey” dediler.

Derken o sırada biri New York’da oldukça tanınmış bir yapımcı olan A. H. Woods’dan, diğeri de Hollywood Playhouse’da mütevazı bir kumpanyası olan İngiliz oyuncu E. E. Clive’dan iki teklif geldi. Woods oyunumda kendi isteğine göre değişiklikler yapma hakkı istediği için onun teklifini reddettim ve Clive ile sözleşme imzaladım.

Oyun Hollywood Playhouse’da 1934 Sonbaharı’nda Mahkemedeki Kadın adıyla sahneye kondu. Karen Andre rolünü sessiz sinemanın yıldızlarından Barbara Bedford oynadı. E. E. Clive hem oyunu yönetti hem de küçük bir rol oynadı. Çok iyi bir karakter oyuncusuydu, oyunu sevmişti ve sanırım anlamıştı da... En azından işin içinde alışılmadık bir şeyler olduğunu kavramış görünüyordu. O günlerde yaptığı işi çok beğendim. Fakat bir yapımcı olarak finans sağlamada oldukça başarısızdı. Prodüksiyon tamdı ama bir takım çekici detaylardan yoksundu. Herşey çok gerçekçi görünüyordu ve bir tarz ortaya koymuyordu. Oyun çok iyi tepki ve eleştiriler aldı, az çok iş de yaptı.

Sonuçta A. H. Woods bir Broadway oyunu olması için teklifini yineledi. Sözleşmedeki değişikliklerle ilgili madde kalkmıştı ama menajerim onun yerine bir madde konduğunu, ancak benim rızam olursa değişiklik yapılabileceğini söyledi. Pek öyle olacağını düşünmüyordum. Woods’un kontrolü ele geçirdikten sonra ne isterse yapacağını biliyordum. Yine de şansımı denemeye karar

verdim. Hiçbir şeye olmasa da ikna gücüne güveniyordum.

Oyunun bundan sonraki tarihi felaketti.

Sahneye konuşuna kadarki ve ondan sonraki dönem Woods'la aramda bir savaş gibi geçti. Eklemek istediklerinin sadece en kötülerini ekletip, çıkarmak istediklerinin en güzellerini saklı tutmaktan başka bir şey yapamadım. Sonuçta oyun çatışmayı sağlayan elemanlarından yoksun kaldı ve uyuşmazlıklarla dolu melezleşmiş, baştan savma bir hal aldı.

Woods melodram yapımcısı olarak ünlüydü. Yaptıkları arasında iyi işler de vardı. Benim oyunumdan anladığı tek şey de melodram tarafıydı. Yeterince melodramatik bulmadığından da oyuna eklediği pasajlar bu yönde oldu. Küçük dokunmalar, tapon replikler, stile hiç uymayan itici melodramatik diyaloglar ilgiyi uyanık tutmak yerine seyircinin kafasını karıştırmaktan başka işe yaramadı. Örneğin işin içine bir tabanca soktu. Isı testiyle seri numarasının silindiği anlaşılan bir tabanca... (Tabanca son sahnede ortaya çıkıyordu ve Taşaklı Regan'ın ifade verdiği sırada kullanılıyordu. Tabii ki sanığın tabanca hakkında söyleyecek bir şeyi olmadığından durumu kötüleşiyordu. Ben böyle bir şey yazmadım. Yönetmen tarafından yazıldı). Woods sadece silahların, parmak izlerinin ve polisin seyircinin dikkatini çekmekte etkisi olduğuna inanıyordu. Onun için sözlerin önemi yoktu. Ona sadece oyunun trüğünün jüri olduğunu, bunun mükemmel bir fikir olduğunu unutmaması gerektiğini, hatta bu oyunu bu yüzden satın aldığını söyleyebildim...

Bu benim günümüz kültürüne hakim olan bedenle zekayı birbirinden ayıranların edebi itirazlarıyla ilk (ama son değil) karşılaşmam oldu. "Ciddi" ve "Eğlenceli"

arasında bir uçurum vardı. Genel kanı, edebi bir eserin ciddi olması halinde insanları sıkıntıdan öldüreceği, eğlenceli bir eserin ise önemli hiç bir konuya parmak basamayacağıydı. (Bunun anlamı “iyi” olan acılı olur ve düşük zeka seviyesindekilere keyif verir). A. H. Woods tamamen bu düşünce ekolünden geliyordu. Dolayısıyla “düşünce”, “fikir”, “felsefe” ya da “yaşam duyusu” sözcüklerinin teatral olarak hiç bir değeri yoktu. Bu tür konseptlere düşmandı demek bile tam olarak durumu anlatmıyor. Belki sağırdı demek daha doğru. Ben ise bu durum karşısında şok geçirecek kadar saftım. Sonraları aynı sağırlığın kolej öğretmenlerinde de olduğunu saptadım. O dönemlerde beynimin bütün gücünü dogmalara karşı kullanıyordum. Bu savaşı bugün de aynı şiddetle sürdürüyorum ama artık gençliğimdeki gibi acı çekerek değil.

Oyuncu seçme konusunda Woods’un kararları edebi görüşlerinden çok daha iyiydi. Karen Andre rolünü tanınmamış, genç, yetenekli bir oyuncu olan Doris Nolan’a verdi. Gerçekten çok çekici bir kadındı, değişik bir yüzü vardı ve çok iyi performans çıkardı. Diğer başrol Taşaklı Regan’ı ise Walter Pidgeon canlandırdı. Bu benim casting’e yaptığım tek katkı oldu. O dönem tam sessiz sinemadan sesliye geçişin yaşandığı dönemdi. Pidgeon kışın Hollywood’da çalışıyor, yazın ise doğuya tiyatrolarda oynamaya gidiyordu. Sessiz sinemada en sevdiğim oyuncuların biriydi. Hollywood’da sahnede bir kez gördüm ve Woods’a onu bir kez izlemesini önerdim. Woods’un ilk tepkisi “O olmaz”dı ama görmeye gitti. Performansından çok etkilendi ve hemen sözleşme imzaladı. İkinci tepkisi “O harika” oldu. Prömiyerden kısa bir süre sonra Pidgeon MGM’le uzun süreli bir anlaşma imzaladı ve sinemada yıldızı parladı. Sonra bana bu an-

laşmayı Taşaklı Regan rolü sayesinde yaptığını söyledi.

Bu oyunla ilgili az sayıdaki güzel anımdan biriydi. 1935 Eylül'ünde oyun Broadway'de sahne aldı. Benim için artık bir ölüydü. 16 Ocak Gecesi bana tiksini ve öfke dışında hiç bir şey ifade etmiyordu. Parçalanmış bir cesetten bile daha kötüydü benim için. Parçalanmış ama kimi yerlerinden aslında ne kadar güzel olduğu anlaşılan, kanlı bir beden. Prömiyerde arka sıraya oturdum. Çok sinirlenerek değil ama çok sıkılarak seyrettim. Bu, oyun benim için hiç bir şey ifade etmez hale gelene dek böyle sürdü.

Oyun farklı tepkiler aldı. Bir hit olmadı ama genel olarak "başarılı" bulundu. Altı ay boyunca oynandı. Başarılı bulunmasını ve hakkında konuşulmasını sağlayan tabii ki jüri trüğü oldu. Gala gecesi için Woods ünlülerden oluşan bir jüri heyeti ayarladı (Aralarından bir tek eski Dünya Ağır sıklet Boks Şampiyonu olan Jack Dempsey'i hatırlıyorum). İlk iki hafta için gönüllü kimse çıkmaması ihtimaline karşı yedek bir jüriyi kuliste hazır tuttu. Sonra o da böyle bir önleme gerek olmadığını anladı. Ofisi her gün jüri üyesi olmak için torpil isteyen ünlülerle dolup taşıyordu ve salonda her zaman ihtiyaç fazlası gönüllü oluyordu.

İlginç bir olay da hayır için körlere yapılan gösteride yaşandı (Gösteriye katılmadım. Oyunu bir kez daha görmeye dayanamaz haldeydim). Jürinin ve seyircilerin büyük kısmı körlerden oluştuğu gün, ünlü haber spikeri Graham McNamee gerektiğinde görsel bilgi vermek üzere anlatıcılık görevini üstlendi. Helen Keller'in başkanı olduğu jüriden o gün ilk kez "Suçlu" kararı çıktı.

Oyunun New York'ta sahnelendiği süre içinde sahne amirinin tuttuğu kayıtlara göre genel tercih 3'de 2 oranında beraat kararından yana oldu.

O kış Woods Chicago ve Los Angeles'tan hareket eden iki turne grubu ile Londra'da bir üçüncü kumpanya daha kurarak oyunu oynattı. Hepsi gayet iyi gitti.

Chicago turnesindeki prodüksiyon hakkında Ashton Stevens'in farklı eleştirisi bir drama için pek alışılmadık olduğundan belleğimde kaldı. Onunki benim bütün yazarlık kariyerim boyunca aldığım en iyi eleştiriydi. Hakkımda bir çok yazı yazıldı, bir çok övgü aldım, çok beğendiğim makaleler okudum ama hiçbirisi benim oyun aracılığıyla söylemek istediklerimi bu kadar iyi anlatmadı. O adı çok bilindik eleştirmenlerin kara cahil yağcılar olduğunu ve onlardan hiç bir şey beklememek gerektiğini de öğrendim. Ashton Stevens'i beğenmemin nedeni dram tekniğini anlamış olmasıydı. Beni oyunun yapısındaki iyi özelliklerden dolayı övüyordu ve ancak tam anlamıyla oyuna odaklanan birinin anlayabileceği noktaları yaratıcılık olarak değerlendiriyordu. Oyunu bir melodram olarak ele almıştı. Aslında onun yaşam duyusunun benimkine tamamen zıt olduğunu "Mary Durgan'ın Mahkemesi"ne yakın bir oyun değil. O kadar acıklı da değil. Karakterlerin hiçbirisi de sevimli değil" diye yazdığında anlamıştım.

Ama onu şu yazdıklarından ötürü sevdim: "Fakat bu benim gördüğüm en hızlı sonuçlanan mahkeme. Ele aldığı konuya bir düzine noktadan yaklaşıyor ve her aşamasında yeni bir sürpriz ortaya çıkıyor".

"En büyük ve en güzel sürpriz sanık Karen Andre cinayetle suçlanırken, salona giren 'Taşaklı' Regan'dan maktülün gerçekten öldüğünü öğrenmesi anıydı. Baylar ve bayanlar o an İKİNCİ PERDE başladı"...

"Oyun bir yandan seyircinin zekasını pohpohlarken, bir yandan biraz sonra neler olacağını tahmin etmeye kışkırtıyordu. Fakat bizi bir an bile rahat bırakmadı..."

Bu oyunda bir tür deha gizli”. (Eğer hakikaten onun seyrettiği versiyon böyle bir kanı uyandırıyor, çok iyi bir gözlem gücü olduğu kesin).

Oyun 1936'daki ilk yaz sezonunda da beklenmedik ölçüde başarılıydı. On sekiz salonda oynandı ve geçmiş yaz sezonlarına göre en iyi işi yaptı. O sezonun en hoş anısı ise Connecticut'da Stony Creek tiyatrosundaki bir haftalık turnede Taşaklı Regan rolünü eşim Frank O'Connor'ın oynaması oldu.

Sonraki yıllarda oyun çeşitli dillere çevrilerek Avrupa'da da oynandı. II. Dünya Savaşı yıllarında U.S.O. tarafından Berlin'i işgal eden Amerikan birliklerine oynandı. Bildiğim ya da bilmediğim bir çok başka ülkede de sahnelendi. Radyoda ve farklı gruplar tarafından iki kez de televizyonda yayımlandı. Sonuçta hiç beklemediğim kadar çok telif ücreti kazanmış oldum.

Amatör tiyatrolarla ilgili bölümü ise bu oyunun tarihinin en korkunç yanıydı. Amatör hakları bir yayınevine satılmıştı ve onların elinde oyunun “temizlenmiş” bir versiyonu vardı. Amatörlerin piyasası kilise, okul, üniversite grupları gibi katı sansür uygulaması altındaki kitlelerden oluştuğu için (Kimin neden bu oyunu önerdiğini bilmiyorum) bu grupların serbest aşk, metreslik ilişkisi, sahnede sigara içilmesi ya da küfür edilmesi gibi durumları es geçmeleri gerekiyordu. Örneğin “Taşaklı” lakabını kullanamadıklarından karakterimin adı “Larry” Regan oluverdi. Oyunun bu versiyonunun adaptasyonunu yayınevi yaptı. Kitapçılarda bu şekli satılmadı, halka bu hali yansımada ama sadece amatör gruplar için performans izni verildi. Bir ara bazı hayranlarımdan bu halini ellerine geçirdiklerini duydum. Bunun üzerine kamuoyuna bir açıklama yaparak bu versiyonunu benim yazmadığımı ve benim eserlerimden biri olarak değer-

lendirilmemesi gerektiğini söyledim.

Oyunun sinema filmi olma süreci de ayrı bir felaketti. Sinemaya adaptasyonuyla hiçbir ilgim olmadı. Filmde bazı karakterlerin ve filmin ismi dışında bana ait hiçbir şey yoktu. Kaldı ki bu ismi de ben koymamıştım. Filmdeki diyaloglarda benim yazdığım tek bir cümleye rastladım: “Celseyi yarın sabah saat 10:00’a kadar tatil ediyorum”. Filmin ucuzluğu, rezilliği ve bayağılığı bence hiçbir tartışmaya layık değildi.

Oyunun ün kazandığı bu yıllar boyunca büyüyen bir acı ve utanç hissettim. Adımın onunla anılmasını ya da onun yazarı olarak adımın geçmesini hiç istemedim. Yapımcı seçmekte ve iş ilişkisine girmek zorunda olduğum insan tipi bakımından çok şanssız olduğumu düşündüm. Bugün bazı şeyleri daha iyi biliyorum. Bugünün kültürel eğilimlerinin yapıtarımın doğasıyla uyuma-yacağını biliyorum. Dersimi aldım. Hem de çok ağır bir şekilde.

Yirmi beş yıl boyunca bu oyunu bir kez bile okumadım. Ta ki, 1960 yılında Nathaniel Branden’in enstitüsünde öğrencilerine bir okuma günü yapması için benden izin isteyene kadar. A. H. Woods’un versiyonunu okumasına izin veremezdim. Dolayısıyla oyuna son halini vermeliydim. Çatıkacı Efsanesi’nin metniyle yine benim tarafımdan bazı kısaltmalar yapılmış olan Mahkemedeki Kadın’inkini karşılaştırdım ve 16 Ocak Gecesi’nin benim yazdığım bölümlerini biraraya getirdim. Sonuç beni çok şaşırttı. Son halindeki finalde Woods’un bütün eklediklerini attım. Sadece bir satırı değiştirerek tuttum ve ismi aynı bıraktım. Tabanca, parmak izi ve o türden bütün ayrıntılardan kurtuldum. Bu küçük ayrıntı ve eklemelerin bu denli yanlış kullanılmış olması anlaşılır şey değildi.

Bu bana başka tür bir hüznü verdi. Provalar sırasında Woods'la yıllar önce yaptığım bir tartışma aklıma geldi. Boş bir salonun ilk sırasında otururken bana şöyle demişti: "Nasıl bu kadar inatçı olabiliyorsun? Benimle nasıl tartışırsın? Bu senin ilk oyunun, ben ise kırk yıldır bu işi yapıyorum!" Ona bu işin kişilik, deneyim veya yaşla ilgisi olmadığını anlatmışım. Kimin söylediği değil ne söylediği önemli olabilirdi ancak. Eğer hademenin söylediği doğruysa, ona hak vermek gerekirdi. Woods yanıt vermedi. Beni dinlemediğinden emindim.

16 Ocak Gecesi'nin son halinin finali, Mahkemede ki Kadın'inkine çok benzer oldu. Hikayede değişiklik yapmadım. Yaptığım eklemeler genellikle gramerle ilgili oldu. Bu son versiyon da işte bu kitaptaki metin.

Bunun yayımlandığını görmekten dolayı sevinçliyim. Şu ana kadar gayrimeşru bir çocuğum var gibi geliyordu ama artık bu yayımla birlikte çocuğum meşrulaşmış oldu.

Ve şimdiye kadar bütün dünyada oynamış olmasına rağmen, bana sanki hiç sahneye konmamış hissi veriyor.

AYN RAND
New York, Haziran 1968

YAPIMCIYA NOT

BU OYUN bir Amerikan mahkemesinde, hükmü önceden belli olmayan bir cinayet davasıdır. Mahkeme jürisinin üyeleri se-yirciler arasından seçilecektir. Gerçek mahkemelerde olduğu gibi, tanıkları oyun sırasında dinleyecekler ve kararı onlar vereceklerdir. Verilecek karara göre değişen iki ayrı kısa final bölümü yazılmıştır.

Oyun sanığın suçlu ya da masum olduğunu öne süren tanıklıkların birbirine denk olması üzerine kurulmuştur ve karar jüri üyelerinin kendi kişilikleri ve değer yargılarına göre ortaya çıkacaktır. Duruşmanın iki bölümü birbirinden gayet radikal olarak ayrılır. Seyircilerin bir kısmı maktülün karısına bir kısmı ise metresine sempati duyacaktır. Dolayısıyla karar ne olursa olsun, bir kısım seyirci sonucu protesto edecektir. İşlenen vaka, iki ayrı insan tipi arasındaki çatışmanın altını çizmek üzere farklı önerme ve tartışmaları ortaya koymaktadır. Aslında muhakeme edilen savunma makamının “Bu vakada duruşması görülen kim? Karen Andre mi? Hayır! Sizsiniz sayın jüri üyeleri. Bu sizin duruşmanız. Kararınızı açıkladığınızda ruhunuzu gözler önüne sermiş olacaksınız” sözlerinden anlaşıldığı gibi bizzat seyircinin kendisidir.

Jüri üyeleri aynen gerçek mahkemelerde olduğu gibi sahnede oturacaklardır. Bu seyirciye gerçekten bir mahkeme salonundaki cinayet davasında olduğu hissini verecektir. Kararı bizzat onlara bırakmış olmak da seyircinin ilgisini son ana kadar ayakta tutacak ve oyunun sonu hiç bir zaman seyirci tarafından tahmin edilemeyecek, gerilim hep sürecektir.

KARAKTERLER

YARGIÇ HEATH
SAVCI FLINT
SAVUNMA AVUKATI STEVENS
KAREN ANDRE
DR. KIRKLAND
JOHN HUTCHINS
HOMER VAN FLEET
ELMER SWEENEY
MAGDA SVENSON
NANCY LEE FAULKNER
JOHN GRAHAM WHITFIELD
JAMES CHANDLER
SIEGURD JUNGQUIST
“TAŞAKLI” REGAN
MAHKEME GÖREVLİLERİ

ZAMAN: 1960’lar

YER: New York Mahkemesi

Birinci Perde

SAHNE:

Sahne bir New York mahkeme salonudur. Seyirciye karşı kurulmuş olduğundan, seyirciler de gerçek bir mahkemenin izleyicileri konumundadır. Sahnenin en gerisinde ortada, yüksek bir platformda yargıcın masası durmaktadır. Arkasında yargıçlar odasının kapısı vardır. Masanın yanında, solda, seyirciye karşıdan bakan tanık köşesi, arkasında da jüri odasının kapısı vardır. Yargıç masasının önünde mahkeme kayıtlarını tutan sekreterin masası, sağda ise mübaşirin yeri bulunur. Onun arkasında tanıkların salona giriş kapısı vardır. Sahnenin yer seviyesinde sağdaki masa savunma, soldaki masa ise iddia makamlarına ayrılmıştır. Sol duvara yapışık olan on iki kişilik jüri tribününün yanında ve karşısında sahneden inen iki merdiven bulunur. Mübaşir celsenin açılmasını duyurduğunda henüz YARGIÇ gelmemiştir. Diğerleri yerlerinde hazırdırlar.

SAVCI FLINT orta yaşlı, ağır ve kibar görünümlü, saygın bir aile babasıdır. Ve insanın içine işleyen bir hınlğı vardır. SAVUNMA AVUKATI STEVENS, uzun boylu, kır saçlı, sofistike ve güven veren bir görünüme sahiptir. Kendine hiç önem vermez görünen müvekkiline bakar ve yerine oturur. Sakin ve tepkisizce seyirciyi süzer. Sanık KAREN ANDRE yirmi sekiz yaşındadır. Onun verdiği ilk inüba orada bulunmaktan dolayı kimseye karşı kin ve nefret duymadığıdır. Ne duygusal ne

de isyankar bir hali vardır. Derin bir sukunet içindedir. Gururlu bir edayla dağınık saçlarını düzeltir. Basit, sade, ciddi bir tayyör giymiştir. Özellikle giyimine önem verir, şık bir hali yoktur. Ama her an çok çekici bir hale gelebilecek bir kadındır.

Sahnenin ışıkları yandıktan sonra salonun kapıları kapanır.

MAHKEME SEKRETERİ: Dikkat!

(HERKES içeri giren YARGIÇ HEATH'e bakar. SEKRETER konuşmaya devam eder)

11 numaralı New York Eyalet Yüksek Mahkemesi Başkanı Sayın Yargıç William Heath.

(YARGIÇ yerini alır. SEKRETER çekilir ve HERKES yerine oturur)

YARGIÇ HEATH: New York Eyalet Savcısı ve sanık Karen Andre.

FLINT: Hazırız, efendim.

STEVENS: Hazırız efendim.

YARGIÇ HEATH: Mübaşir, jüriyi oluştursun.

(MÜBAŞİR elinde tuttuğu bir listeyle gelir ve seyircilere konuşur)

MÜBAŞİR: Baylar ve bayanlar, bu davanın jürisi sizler olacaksınız. Aranızdan seçilecek on iki kişi bu görevi üstlenecek. Lütfen isimlerini okuduklarım hemen buraya gelip yerlerini alsınlar ve Yargıç Heath'in açıklamalarını dikkatle dinlesinler.

(On iki isim okur. Jüri yerini alır. Eğer aralarından bunu yapmak istemeyen çıkarsa, MÜBAŞİR eksik kalan kadar yeni isim okur. Jüri yerini alınca salonun ışıkları kararır. YARGIÇ HEATH jüriye döner)

YARGIÇ HEATH: Baylar ve bayanlar, siz bu davayı karara bağlayacak olan jüri üyelerisiniz. Mahkemenin

sonunda jüri odasına çekileceksiniz ve kararınız yönünde oy kullanacaksınız. Sizden istediğim, tanıkları çok dikkatli dinlemeniz ve verebileceğiniz en doğru kararı vermek için düşünmeniz. Sanığın bu salondan suçlu ya da masum olarak çıkması yani kaderi sizin ellerinizde... Söz şimdi savcilik makamının. Duruşma başlasın.

(SAVCI FLINT yerinden kalkar ve jürinin önüne gider)

FLINT: Sayın Yargıç! Değerli jüri üyeleri! 16 Ocak günü, gece yarısına yakın bir saatte, Broadway'in ışıkları sokaktaki neşeli insanları aydınlatmaya başlamışken, gökyüzünden aşağı doğru bir insan vücudu düştü ve tam Faulkner gökdeleninin önündeki meydana çakıldı. Bu vücut İsveçli zengin işadamı Bjorn Faulkner'e aitti. Lüks çatıkatından aşağı tam elli kat düşmüştü. Önce intihar dedik. Güçlü bir insanın çöküşünü görmemek için seçeceği yol bu olabilirdi. Gökdelenin çatıkatından atlayan bu adam için bu düşüş, dünyanın finans diktatörünün tahtından zorunlu olarak vazgeçmesinin en kısa ve kolay yolu olabilirdi. Çok değil, daha bir kaç ay önce, o herkesin çok iyi tanıdığı genç, uzun boylu, etkileyici görünümü ve kibirli gülümsemesiyle, bir elinde krallar ve hükümetler, bir elinde kamçısıyla dünya üzerindeki bütün büyük altın transferlerinde boy gösteriyordu. Eğer dünyaya hayat veren kan altınsa, Bjorn Faulkner bütün arterleri elinde tutan, istediği zaman kanı pompalayıp, istediği zaman damarları tıkayan, yani dünyanın kalbi konumunda olan bir adamdı. Ve... gördüğünüz gibi dünya kalp krizi geçirdi. Aynı diğerleri gibi beklenmedik anda aniden gelen bir enfarktüs. Faulkner şirketler grubunun temelinde böylesine büyük bir yolsuzluk yatıyor olabileceğinden hiç kimse kuşulanmamıştı. Ölümünden bir kaç gün sonra şirketlerinin

batmasıyla bütün dünya ayağa kalktı. O dev kalbin kan pompalamayı durdurmasıyla binlerce yatırımcı birden felç oldu. Bjorn Faulkner dünyanın isteklerini yerine getirmek için çok zorlandı. Ama gönlünün istekleri için daha çok zorlanması gerekiyordu. Bu mahkeme işte bu gönül zorlanmasının altında yatanları ortaya çıkaracak. Onun yaşamını iki kadın belirledi. Ölümünü de tabii... İşte onlardan biri.

(KAREN'i gösterir)

Karen Andre. Faulkner'ın çalışkan sekreteri ve nam salmış uzatmalı metresi. Altı ay önce Faulkner kredi bulup servetini kurtarabilmek için Amerika'ya geldi. Kader karşısına kalbini kurtarabilmesi için şimdi dul bırakmış olduğu çok hoş bir hanımı, ülkemizin en yardımsever insanlarından John Graham Whitfield'in tek kızı olan Nancy Lee Faulkner'ı çıkardı. Faulkner kurtuluş yolu ve genç eşinin masumiyeti üzerine kuracağı yeni bir hayat olanağı bulduğunu düşündü. Bunun en büyük kanıtı da evlendikten iki hafta sonra sekreteri Karen Andre'nin işine son vermesiydi. Onunla işi bitmişti. Fakat Karen Andre gibi bir kadından kurtulmak o kadar kolay değildi. Onun kalbinde nasıl bir kin ve intikam duygusu doğduğunu 16 Ocak gecesi ortaya çıkmasa bilemezdik ve sadece tahmin yürüttürdük. Bjorn Faulkner intihar etmedi. Öldürüldü. Son derece becerikli ve böyle bir cinayet işlemeye muktedir eller tarafından öldürüldü. O eller işte şimdi önünüzde duruyor.

(KAREN'i işaret eder)

Bunlar Bjorn Faulkner'a dünyaya hakim olma yolunda yardım eden ellerdi. Onu gökdelenden aşağı iten eller de aynıları oldu. Faulkner bu kadının kanı kadar soğuk yüzeye çarparak parçalandı. Saygıdeğer jüri üyeleri, bunu size kanıtlayacağımdan emin olabilirsiniz.

(FLINT bir an susar ve yargıca döner)

İlk tanışımız Doktor Kirkland olacak.

(DR. KIRKLAND sakın ve saygılı bir şekilde tanık sandal-yesine oturur)

MÜBAŞİR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

KIRKLAND: Ederim.

FLINT: İsminizi söyler misiniz?

KIRKLAND: Thomas Kirkland.

FLINT: Mesleğiniz nedir?

KIRKLAND: Bu bölgenin sağlık müfettişiyim.

FLINT: Göreviniz çerçevesinde 16 Ocak gecesi ne yapmak için işinizin başına çağrıldınız?

KIRKLAND: Bjorn Faulkner'in cesedini incelemem için çağrıldım.

FLINT: Ne buldunuz?

KIRKLAND: En üst düzeyde parçalanmış bir ceset.

FLINT: Ölüm sebebi olarak ne gördünüz?

KIRKLAND: Çok yüksek bir mesafeden düşüş.

FLINT: Cesedi incelediğinizde Faulkner'ın ölümü üzerinden ne kadar zaman geçmişti?

KIRKLAND: Düşmesinden yarım saat sonra incelemeye aldım.

FLINT: İncelemenizden yola çıkarak maktülün tam olarak ne zaman ölmüş olabileceğini söyleyebilir misiniz?

KIRKLAND: Hayır söyleyemem. Hava soğuk olduğu için kan hemen pıhtılaşmıştı. Bu bir kaç saatlik bir yanılma sebebi olabilir.

FLINT: O zaman Faulkner, yarım saatten daha fazla zaman önce ölmüş de olabilir, öyle değil mi Doktor?

KIRKLAND: Mümkün.

FLINT: Peki ölüm sebebinin bu düşmeden başka bir

şey olabileceğini gösteren bir bulguya rastladınız mı?

KIRKLAND: Hayır.

FLINT: Peki kafatası düşmeden önce parçalanmış olsa, bunu cesedi inceleyerek anlayabilir miydiniz?

KIRKLAND: Hayır. O haldeki bir ceset üzerinde yapılan incelemede bunu saptamak mümkün değildir.

FLINT: Hepsi bu kadar Doktor Bey.

STEVENs: İncelemenizde düşme öncesinden kalmış olan herhangi bir ize rastlamadığınızı söylediniz değil mi Doktor Kirkland?

KIRKLAND: Böyle bir şeye rastlamadım.

STEVENs: Anladığım kadarıyla düşme dışında ölüm sebebi olabilecek bir bulgunuz da yok...

KIRKLAND: Hayır yok.

STEVENs: Bu kadar.

(DR. KIRKLAND yerini terkeder ve salondan çıkar)

FLINT: John Hutchins!

MÜBAŞİR: John Hutchins!

HUTCHINS (Girer) Buyrun efendim.

(HUTCHINS çekingen, utangaç ve biraz kötü giyimlidir. Parmaklarıyla sinirli sinirli başını oğuşturur)

MÜBAŞİR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

HUTCHINS: Evet efendim, ederim.

FLINT: İsminizi söyler misiniz?

HUTCHINS: (Utangaç) John Joseph Hutchins.

FLINT: Ya mesleğiniz?

HUTCHINS: Faulkner gökdeleninin gece bekçisiyim efendim.

FLINT: Faulkner'in bu binada ofisi var mıydı?

HUTCHINS: Evet efendim.

FLINT: Acaba çatıkattındaki dairenin kime ait olduğunu biliyor musunuz?

HUTCHINS: Tabii ki Faulkner'e aitti.

FLINT: Peki orada kim yaşıyordu?

HUTCHINS: Kendisi ve Karen Andre efendim. Faulkner evlenene kadar ikisi yaşıyordu.

FLINT: Peki evlendikten sonra?

HUTCHINS: Evlendikten sonra Karen Andre tek başına yaşamaya başladı.

FLINT: Peki evlendikten sonra Faulkner'ın hiç Karen Andre'yi ziyaret ettiğini gördünüz mü?

HUTCHINS: Sadece bir kere efendim.

FLINT: Ne zaman?

HUTCHINS: 16 Ocak gecesi efendim.

FLINT: O geceyi anlatır mısınız bize?

HUTCHINS: Saat aşağı yukarı on buçuktu ve...

FLINT: Saatten nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?

HUTCHINS: Saat onda işe geliyorum efendim. Geleli yarım saatten fazla olmamıştı. Giriş kapısının zili çaldı. Lobiye indim ve kapıyı açtım. Karen Andre ve Bjorn Faulkner birlikte gelmişti. Şaşırdım çünkü hanımefendi kapıyı hep kendi anahtarıyla açardı.

FLINT: İkisi yalnız mıydılar?

HUTCHINS: Hayır efendim. Yanlarında iki bey daha vardı.

FLINT: Onlar kimdi?

HUTCHINS: Bilmiyorum efendim.

FLINT: Daha önce hiç görmemiş miydiniz?

HUTCHINS: Hayır efendim. Hiç görmedim.

FLINT: Neye benziyorlardı?

HUTCHINS: İkisi de uzun boylu ve iyi giyimliydi-ler. Hatırladığım kadarıyla biri açık renk gözlüydü. Ötekinin yüzünü göremedim. Şapkası kapatıyordu ve biraz fazla kaçırmıştı...

FLINT: Nasıl yani?

HUTCHINS: Bayağı sarhoştı efendim. Ayakta zor duruyordu ve diğer iki kişinin koluna girerek ilerleyebiliyordu. Onu asansöre sokmakta bile zorlandılar.

FLINT: Bjorn Faulkner'da korkmuş ya da garip bir hal var mıydı?

HUTCHINS: Hayır efendim. Tam aksine gayet mutlu görünüyordu.

FLINT: Birazdan intihar edecek biri gibi görünmüyordu yani...

STEVENs: İtiraz ediyorum Sayın Yargıç!

YARGIÇ HEATH: İtirazınız kabul edildi.

FLINT: Peki diğerleri? Onlar da neşeli miydiler?

HUTCHINS: Evet efendim. Hanımefendi gülümseyordu. Asansöre bindiklerinde hepsi gülüyorlardı.

FLINT: O gece onlardan birinin binayı terkettiğini gördün mü?

HUTCHINS: Evet efendim. İlki onbeş dakika sonra gitti.

FLINT: Hangisiydi o?

HUTCHINS: Sarhoş olan efendim. Asansörle tek başına aşağı indi. Ayılmış gibiydi. Biraz sendeliyordu ama yürüyebiliyordu.

FLINT: Nereye gittiğini gördün mü?

HUTCHINS: Kapıya kadar gitmesine yardım etmek istedim. Ama yaklaştığını görünce hızlandı. Girişin sağında parketmiş bir arabaya bindi. Eminim fazla uzağa gidememiştir. Polisler hemen yakalamıştır.

FLINT: Neden öyle düşünüyorsun?

HUTCHINS: Hemen arkasından giden bir başka araba daha gördüm çünkü.

(KAREN birden ayılır ve soğukkanlılığını kaybeder. Hutchins'in yanıtını garipsemiştir. Lafa dalar.)

KAREN: Ne arabası?

YARGIÇ HEATH: Sanık lütfen sessiz olsun.
(SETVENS KAREN'e fısıldar ve onu oturtur)

FLINT: Eğer sayın sanık izin verirlerse sorgulamama devam etmek istiyorum. Ama yine de bu olanağı bana verdiği için kendisine teşekkür ederim. Ben de tam "ne arabası" diye soracaktım size...

HUTCHINS: Siyah bir sedandı. İki ilerisine parket-mişti.

FLINT: İçinde kim vardı?

HUTCHINS: Yalnız bir adam gördüm.

FLINT: Onun arkasından gitmesi size ne düşündür-dü?

HUTCHINS: Valla ne olduğunu bilemem ama bir garipti yani hemen arkasından çıkması.

FLINT: Peki diğer misafirin çıktığını gördünüz mü?

HUTCHINS: Evet efendim. On dakika sonra da o asansörden indi.

FLINT: O ne yaptı?

HUTCHINS: Olağandışı bir şey yapmadı. Acelesi var gibiydi ve çıktı gitti.

FLINT: Başka ne oldu?

HUTCHINS: Binayı kontrol etmek için bir tur attım. Yaklaşık bir saat kadar sonra dışarıdan çığlıklar geldiğini duydum. Aşağı koşup lobiye indim. Hanıme-fendinin koşarak asansörden çıktığını gördüm. Üzerin-de gecelik vardı ve her tarafı yırtılmıştı. Hüngür hüngür ağlıyordu ve perişandı. Arkasından koştum. Kalabalığı yarararak öne geçtik ve yerde yatmakta olan Bay Faulk-ner'i gördüm.

FLINT: O ne yaptı?

HUTCHINS: Haykıarak dizlerinin üstüne çöktü. Çok korkunçtu. Bir insanı böyle parçalanmış halde hiç görmemiştim.

FLINT: Başka sorum yok, teşekkürler.

STEVENS: Bu gece dışında evlendikten sonra Faulkner'in Karen Andre'ye hiç uğramadığını söylediniz. Acaba geceleri binaya giren herkesi her zaman gördüğünüzü söyleyebilir misiniz?

HUTCHINS: Hayır efendim. Her zaman lobide olmam. Düzenli aralıklarla binada tur atmam gerekir. Eğer anahtarı olan biri gelirse ben görmeden girip çıkabilir.

STEVENS: Başka bir deyişle hanımefendinin sizin haberiniz olmadan Bjorn Faulkner ya da başka birileri tarafından ziyaret edilmiş olması mümkün yani...

HUTCHINS: Evet efendim. Tabii ki mümkün.

STEVENS: Hepsi bu kadar.

(HUTCHINS gider ve salondan çıkar)

FLINT: Homer Van Fleet!

MÜBAŞİR: Homer Van Fleet!

(HOMER VAN FLEET gelir. Orta yaşlı uzun boylu, tam anlamıyla "mükemmel" sıfatını hakeden bir görünüşü vardır. Çok iyi giyimli, akıllı, abartısız ama tam bir saygın işadamı görünümündedir. Biraz sıkıntılı görünmektedir)

MUBAŞİR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

VAN FLEET: Ederim.

FLINT: Isminiz?

VAN FLEET: Homer Herbert Van Fleet.

FLINT: Mesleğiniz?

VAN FLEET: Özel dedektifim.

FLINT: Son aldığınız iş neydi?

VAN FLEET: Bjorn Faulkner'i izlemek.

FLINT: Bu iş için sizi kim tuttu?

VAN FLEET: Eşi Nancy Lee Faulkner.

(Mahkemedekilerde şaşkınlıktan doğan bir tepki olur)

FLINT: 16 Ocak gecesi de Bjorn Faulkner'i takip ettiniz mi?

VAN FLEET: Evet.

KLINT: Neler olduğunu bize anlatır mısınız lütfen?

VAN FLEET: Akşamüstü 18:30 gibi takibe başladım.

FLINT: Saatten nasıl emin olabiliyorsunuz?

VAN FLEET: Bu işimin bir parçası. Herşeyi saatiyle kaydedip müşteriye rapor ederim.

FLINT: Anladım.

VAN FLEET: (Bir rapor verir edasıyla emin ve kesin konuşmaktadır) 18:30'da Faulkner Long Island'daki evinden çıktı. Takım elbise giymişti. Otomobilini kendi kullandı. Yalnızdı. Önemli not: New York'a kadar alışılmadık şekilde çok hızlı gitti.

FLINT: Nereye gitti peki?

VAN FLEET: Doğruca Faulkner Gökdeleni'ne gitti. içeri girdi. Saat 19:17'ydi ve tüm işyerleri kapanmıştı. Ben arabamın içinde dışarıda bekledim. 21:35'de Karen Andre'yle birlikte dışarı çıktılar.. O da ciddi giyinmişti. Önemli not: Karen Andre'nin göğsünde biraz garip boyutlarda bir orkide demeti takılıydı. Arabaya binip gittiler.

FLINT: Nereye gittiler?

VAN FLEET: Kimse mükemmel değildir.

FLINT: Nasıl yani?

VAN FLEET: Onları kaybettim. Çok hızlı gidiyorlardı ve kaza oldu.

FLINT: Ne kazası?

VAN FLEET: Sol çamurluğum bir kamyonu sürttü. Ama müşterim hasarı ödedi.

FLINT: Onları gözden kaybedince ne yaptın?

VAN FLEET: Gökdelene dönüp beklemeye başladım.

FLINT: Ne zaman döndüler?

VAN FLEET: Tam 22:30'da. Gri tek kapılı bir araba onları takip ediyordu. Faulkner indi ve Karen Andre'nin kapısını açtı. O kapıyı çalarken, Faulkner gri arabadaki uzun boylu beyin inmesini bekledi. Birlikte üçüncü bir kişiye yardım ettiler. Koyu gri spor bir paltosu vardı. Önemli not: Üçüncü şahıs oldukça alkollü gibi görünüyordu. Hep beraber binaya girdiler.

FLINT: Sonra ne yaptınız?

VAN FLEET: Arabayı orada bıraktım. Caddenin karşısındaki Gary's Grill'e gidip bir şeyler yedim. Sözleşmeye göre görev başındayken her dört saatte bir yemek molası verme hakkım var ve Long Island'dan beri bir şey yememiştim. Orada bile çıkışı görebileceğim bir yerde oturdum.

FLINT: Başka bir gözleminiz oldu mu?

VAN FLEET: On beş dakika boyunca bir şey olmadı. Sonra gri paltolu adam çıktı ve gri tek kapılı arabaya bindi. Hızla güneye doğru gitti.

FLINT: Başka çıkan kimse oldu mu?

VAN FLEET: Evet. On dakika sonra da diğer misafir parktaki bir başka arabaya bindi. O arabanın nasıl orada olduğunu bilmiyorum ama anahtarı vardı ve o da güneye doğru devam etti.

FLINT: Daha önce maktülü bu iki kişiyle birlikte görmüş müydünüz?

VAN FLEET: Hayır ilk kez gördüm.

FLINT: Onlar gidince ne yaptınız?

VAN FLEET: Bekledim. Faulkner çatıkatında Bayan Andre'yle birlikteydi ve ben de profesyonelce ne olup

bittiğini merak ediyordum tabii. Biraz daha yakından gözlem yapmaya karar verdim. Daha önce de kullandığım özel bir noktaya çıktım.

FLINT: Neresi bu?

VAN FLEET: Sky Top diye bir gece kulübü. Brooks binasının en üst katında. Orada bir açık alan var. Ve Faulkner'in çatıkatı çok rahat gözetlenebiliyor. Oraya çıktım, baktım ve gördüm.

FLINT: Gördüğünüz neydi?

VAN FLEET: Daire karanlıktı. Mehtap ışığında Karen Andre beyaz geceliğiyle seçiliyordu. Faulkner pijamalıydı ve kendinde değildi. Onu taşıyarak korkuluğun yanına getirdi. Sonra üzerinden aşırarak boşluğa bıraktı.

FLINT: Siz ne yaptınız?

VAN FLEET: Hemen aşağı indim. Gördüğümünden etkilenmiştim tabii. Binanın önünde bir kalabalık birikmişti. Oraya vardığımda kanlı ceset yerde yatıyordu ve Karen Andre de diz çökmüş başındaydı.

FLINT: Onunla konuştunuz mu?

VAN FLEET: Hayır. Polis geldi ve ben de burada söylediklerimi raporuma yazıp gittim.

FLINT: Tanık sizin.

(STEVENS kalkar ve yavaşça VAN FLEET'in karşısına gider, ayakta süzer)

STEVENS: Biraz önce sözünü ettiğiniz müşterinizle Faulkner işi için ne zaman çalışmaya başladığınızı söyleyebilir misiniz?

VAN FLEET: Geçen Ekim ayının on üçünde.

STEVENS: Peki Bay ve Bayan Faulkner'in düğün tarihini biliyor musunuz?

VAN FLEET: Bir gün önce. Ekim on iki.

STEVENS: Doğru. Tam olarak bir gün öncesi. Bir başka deyişle müşteriniz evlenir evlenmez kocasını takip

etmeniz için sizi tutmuş.

VAN FLEET: Öyle görünüyor.

STEVENS: İşe başlamadan önce sizden neler yapmanızı istedi?

VAN FLEET: Kocasının her hareketini izlememi ve ayrıntılı bir şekilde rapor etmemi.

STEVENS: Peki Karen Andre'yle ilgili herhangi bir notu oldu mu?

VAN FLEET: Özellikle onun için bir şey söylemedi.

STEVENS: Düğünden sonra Bjorn Faulkner Karen Andre'yle hiç görüştü mü?

VAN FLEET: Evet. Çok sık görüşüyorlardı.

STEVENS: Gündüzleri mi?

VAN FLEET: Nadiren gündüzleri.

STEVENS: Peki bu durumu da rapor ettiniz mi?

VAN FLEET: Evet ettim.

STEVENS: Peki müşterinizin bu raporlara tepkisi ne oldu?

VAN FLEET: Valla o çok kibar bir hanım. Herhangi bir tepki verdiğini görmedim.

STEVENS: Bu durumdan dolayı kaygılı görünüyor muydu?

VAN FLEET: Sanmıyorum.

(Doğal olmayan bir şekle bürünür)

Bjorn Faulkner kendini eşine adanmış ve onu çok içten seven biriydi.

STEVENS: Bunu nereden biliyor sunuz?

VAN FLEET: Bunlar aynen eşinin sözleri.

STEVENS: Peki... Bir de şunu öğrenmek istiyorum. Acaba 16 Ocak gecesi Sky Top gece kulübüne tam olarak saat kaçta geldiniz?

VAN FLEET: Tam olarak 23:32'de.

STEVENS: Gökdelenen Sky Top'a yürümek ne ka-

dar zaman alır?

VAN FLEET: Üç dakika.

STEVENS: Sky Top'un balkonuna çıktığınızda saat kaç olmuştu?

VAN FLEET: 23:57

STEVENS: Demek ki balkona ulaşmanız yirmi beş dakika sürmüş. Bu arada başka ne yaptınız?

VAN FLEET: Sky Top'da bir dans pisti var. Başka şeyler de...

STEVENS: "Başka şeyler" dediğiniz şeylerin sunduğu nimetlerden mi yararlandınız yani?

VAN FLEET: Ya, iki kadeh bir şey içtim o kadar. Lafı getirmek istediğiniz yeri anlıyorum. Şunu söyleyeyim, işimin başındayken sarhoş değildim.

STEVENS: Öyle bir şey söylemedim. En azından henüz söylemedim. O ana dönelim. Karen Andre'nin Bjorn Faulkner'ı çatıdan aşağı attığını gördünüz. Tam da bir iki kadeh içtikten sonra.

VAN FLEET: İçkinin bununla bir ilgisi yok.

STEVENS: Acaba o karanlıkta gördüğünüz kadının adamı ittiğinden nasıl emin olabiliyorsunuz? Onun elinden kurtulmaya çalışıyor olmasın?

VAN FLEET: Deddiğiniz doğruysa oldukça garip bir kurtulmaya çalışma yöntemi. Eğer bir adamdan kurtulmak için boğuşuyorsanız yukarı kaldırmak için uğraşmazsınız yani... Yukarı kaldırmaya çalışıyordu.

STEVENS: Buraya tanıklık yapmak için gelmeden önce müşterinizin sizden bir talebi oldu mu acaba?

VAN FLEET: (Kızgınca) Hiç bir taleple karşılaşmadım. Ayrıca size şunu da söyleyeyim... Kendisi zaten burada değil. Dolayısıyla bir talepte de bulunamaz. Sinirleri yatışsın diye babası tarafından hemen California'ya götürüldü.

STEVENS: Faulkner'ın intiharının eşini gerçekten çok üzdüğünü düşünüyor musunuz siz?

FLINT: İtiraz ediyoruz!

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi.

VAN FLEET: Avukat Bey'e hatırlatmak isterim ki, böyle kurnazlık yaparak bir fikri ihsas etmeye çalışmak yasalara aykırıdır ve hakkında hukuki işlem yapılabilir.

STEVENS: Kurnazlık yapmıyorum efendim. Gayet normal bir soru sordum.

VAN FLEET: Ben de sizi gayet normal bir şekilde bilgilendireyim o zaman. Yalancı tanıklık özel dedektiflerin görev kapsamına girmez.

STEVENS: Başka önemli notunuz var mı?

VAN FLEET: Yok!

STEVENS: Başka sorum yok o zaman.

KAREN: Bitirme. Ona iki soru daha sormanı istiyorum Stevens.

STEVENS: Tabii buyrun. Nedir sorularınız?

(KAREN STEVENS'in kulağına fısıldar. O da şaşırır)

STEVENS: Nasıl bir arabanız var acaba Bay Van Fleet?

VAN FLEET: (O da şaşırır) Tek kapılı, kahverengi bir Buick. Geçen yılın modeli. Biraz eskidi ama iş görüyor.

(KAREN tekrar STEVENS'e fısıldar)

STEVENS: O gece gri paltolu adam binayı terkettiğinde onu takip eden bir araba gördünüz mü acaba?

VAN FLEET: Bunu hatırlamama imkan yok. Trafik çok sıkıştı o sırada.

STEVENS: Hepsi bu, teşekkürler.

(VAN FLEET çıkar)

FLINT: Müfettiş Sweeney!

MÜBAŞIR: Müfettiş Sweeney!

(Polis müfettişi SWEENEY kilolu, yuvarlak yüzlü, saf bir hali olan bir adamdır. Yerini alır)

MÜBAŞIR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

SWEENEY: Ederim.

FLINT: Isminiz?

SWEENEY: Elmer Sweeney.

FLINT: Mesleğiniz?

SWEENEY: Polis müfettişiyim.

FLINT: 16 Ocak gecesi Bjorn Faulkner'ın ölümüyle ilgili vakayı soruşturmak için siz mi görevlendirildiniz?

SWEENEY: Evet efendim. Olay yerine ulaşan ilk memurlar arasındaydım.

FLINT: Karen Andre'nin ifadesini aldınız mı?

SWEENEY: Hemen değil. Önce bir şey yapmadım. Arkadaşım olan dedektif Van Fleet bana Karen Andre'yi Faulkner'ı çatıdan atarken gördüğünü söyledi...

FLINT: Peki kendisi buna ne tepki verdi o anda?

SWEENEY: Donup kalmış gibiydi. Öylece duruyordu. Gözleri kan çanağı gibiydi. Sonra birden kahkahalarla gülmeye başladı. Emin olun, çıldırdığını düşündüm o an.

FLINT: Peki ne yaptınız?

SWEENEY: Ona ifade vermesi gerektiğini söyledim ve birlikte asansöre binip olay yerini incelemek için çatıkataına çıktık.

FLINT: Dikkatinizi çeken bir şey oldu mu?

SWEENEY: Evet oldu... Yatak odası.

FLINT: Ha öyle mi, ne vardı yatak odasında?

SWEENEY: Gecelikler efendim. Dantel gecelikler. Birbirinden seksi gecelikler. Sonra kristal bir küvet. Duşu açınca da parfümlü bir su akıyordu.

FLINT: (gölümser) Sorumu yanlış anladınız müfettiş. Çatıkındaki estetik zenginlik alametlerini sormamıştım. Bjorn Faulkner'ın ölümüyle ilgili bir şey buldunuz mu demek istemişim...

SWEENEY: Evet efendim. Salonda bir şey gözümüne çarptı.

FLINT: Neymiş o?

SWEENEY: Bir mektup. Masanın üzerinde duruyordu. Mühürlüydü ve üzerinde "İlk bulacak kişi için" yazıyordu.

(FLINT MÜBAŞIR'den bir mektup alır ve SWEENEY'e verir)

FLINT: O bu mektup muydu?

SWEENEY: Evet efendim.

FLINT: Lütfen jüriye okur musunuz?

SWEENEY (Okur) : "Eğer gelecekte bir gün bir tarihçi insanlığa son mesajımı kaydetmek isterse, yaşamım boyunca önümdeki bütün kapıları iki şeyin açtığını söylemek isterim: Dün-yaya vurduğum kırbaç ve Karen Andre. Kullanmayı bilenler için bu ikisi insanlıkla aynı değerdedir. Bjorn Faulkner".

FLINT: (MÜBAŞIR'e mektubu geri verir) Delil olarak tutanaklara geçsin.

YARGIÇ HEATH: Birinci dereceden delil olarak kabul edilmiştir.

FLINT: Karen Andre'yi bu mektupla ilgili sorguladınız mı?

SWEENEY: Sorguladım tabii. Bana mektubu Faulkner'ın yazdığını ve oraya bırakıp kendisine dokunmamasını söylediğini ve çatıkatinın terasına çıktığını söyledi. Atlayacağını anlayınca da engellemek istedim ama başaramadım dedi.

FLINT: Ona o gece kimlerle birlikte olduğunu sor-

dunuz mu?

SWEENEY: Sordum. Bana Bjorn Faulkner'ın o güne kadar hiç görmediği iki arkadaşıyla bir gece kulübünde buluştuktan sonra buraya geldiğini, isimlerinin "Jerry White" ve "Dick Sounders" olduğunu söyledi.

FLINT: Peki Faulkner'ın tanıdıkları arasında bu iki isme sahip kimseyi bulmayı denediniz mi?

SWEENEY: Aradık ama onları tanıyan kimseyi bulamadık.

FLINT: Ve Karen Andre aynı resmi ifadesindeki gibi size bu iki şahsı tanımadığını söyledi öyle mi?

SWEENEY: Evet efendim.

FLINT: Bu durumdan rahatsız görünüyor muydu peki?

SWEENEY: Oldukça efendim.

FLINT: Hepsi bu kadar müfettiş.

STEVENS: Karen Andre size Faulkner'ı ölmekten kurtarmak için çabaladığını söylemiş. Elbiselerinde fa-lan böyle bir boğuşma ya da zorlamanın izleri var mıydı?

SWEENEY: Evet. Elbisesi yırtıktı. Elmaslı askıları olan

bir elbisesi vardı ve biri kopmuştu. O yüzden düşme-sin diye tek eliyle elbiseyi tutuyordu.

STEVENS: Bu size ne düşündürdü?

SWEENEY: (Utanır) Cevap vermek zorunda mıyım?

STEVENS: Evet lütfen.

SWEENEY: Valla... Diğer askının da kopmuş olma-sını isterdim.

STEVENS: Söylemek istediğim o değildi. Yani ger-çekten bir zorlamayla kopmuş gibi mi görünüyordu de-mek istedim.

SWEENEY: Evet. Öyle görünüyordu.

STEVENS: Peki bir de banyoya gidip duşu açmak

nereden aklınıza geldi, onu söyleyebilir misiniz?

SWEENEY: (Utanır) Şey, yani... Faulkner'ın musluklarından su yerine şarap akıyor diye duymuştum da...

STEVENS: (Güler) Bjorn Faulkner hakkında anlatılan bütün efsanelere inanmamanız gerekirmiş demek... Hepsi bu kadar müfettiş.

(SWEENEY çıkar)

FLINT: Magda Svenson!

MÜBAŞİR: Magda Svenson!

(Magda Svenson gelir ve tanık yerine geçer. Şişman, orta yaşlı, düz bir elbise giymiş, ağır makyaj yapmış, rü-küş ve meraklı bir kadın görünümündedir.)

Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

MAGDA: Yemin ederim.

(İncil'i alır, yavaşça dudaklarına götürür. Usulca öper ve dinsel bir ayine katılmış edasıyla geri verir)

FLINT: İsminiz?

MAGDA: İsmimi biliyorsunuz. Beni siz çağırdınız.

FLINT: Yorum yapmadan sorularıma cevap verir misiniz lütfen. İsminizi söyleyin.

MAGDA: Magda Svenson

FLINT: Mesleğiniz?

MAGDA: Temizlikçiyim.

FLINT: En son kimin yanında çalışıyordunuz?

MAGDA: Herr Bjorn Faulkner'ın yanındaydım. Ondan önce de babasının yanında çalışıyordum.

FLINT: Kaç yıldır onlarla birlikte-siniz?

MAGDA: 38 yıldır ailenin içindeyim. Herr Bjorn'ün çocukluğunu bilirim.

FLINT: Amerika'ya ne zaman geldiniz?

MAGDA: Beş yıl oldu.

FLINT: Faulkner için hangi işleri yapıyordunuz?

MAGDA: Çatıkatinın temizliğini yapıyordum. Çünkü hemen hemen her yıl buraya gelirdi. Evlenip gitikten sonra da ben orada kaldım. Ama hiç bir zaman bunun hizmetçisi olmadım.

(Parmağıyla ters bir şekilde Karen Andre'yi gösterir)

FLINT: Peki Madam Svenson...

MAGDA: (Kendini korur gibi) Bana matmazel diyebilirsiniz.

FLINT: Özür dilerim Matmazel Svenson. Acaba patronunuzla bu hanım arasındaki ilişki hakkında neler biliyorsunuz?

MAGDA: (Sinirli bir şekilde) Benim gibi ahlaklı bir kadın böyle şeylerle ilgilenmez. Ama bu dünyada günah işlemekten utanılmıyor.

FLINT: Devam edin lütfen.

MAGDA: Bu kadın daha ilk günlerde ortaya çıktı. Herr Faulkner'la birlikte yatıyordu. Bir erkeğin işiyle yatak odası arasındaki sınıra dikkat etmemesi iyi bir şey değildir. Ama bu kadın tırnaklarını her ikisine birden geçirdi. Bazen kredi ve kârlılık konularını bile yatakta konuşuyorlardı. Bazen de ofis kapısı kitli olurdu ve panjurları da örterlerdi. Kombinezonunu pencereye astığını bile gördüm.

STEVENS: (Konuya atlar) İtiraz ediyoruz Sayın Yargıç.

FLINT: Sanırım müvekkiliniz yıllar önce itiraz etmeliydi!

STEVENS: Böyle tanıklık ölçüyü kaçınıyor Sayın Savcı.

FLINT: Bunlar onların arasındaki ilişkinin boyutlarını ortaya koyan hayati ifadeler. Ayrıca...

YARGIÇ HEATH: (Tokmağını vurur) Beyler. sessizlik lütfen. Tanık ifade verirken biraz daha dikkatli olsun.

MAGDA: Günah, günahdır Sayın Yargıç. Bunu de-
ğiştiremezsiniz.

FLINT: Matmazel Svenson, Karen Andre'nin patro-
nunuza ahlaki konular dışında zarar verdiğini gördünüz
mü hiç?

MAGDA: Evet gördüm. Bu kadına hesaplayamaya-
cağınız kadar çok para yedirdi.

FLINT: Bir örnek verebilir misiniz?

MAGDA: Söyleyeyim. Onun için platinden bir pe-
lerin yaptırdı. Evet evet platinden. Öyle ipek gibi yu-
muşak ve ince bir platin pelerin ne duydum ne gördüm.
İçine hiç bir şey giymezdi onun. Önce şöminede ateş
yakar, onun önüne tutup platini ısıtır, öyle giyerdi. Bü-
tün vücudunu sarardı ve hatlarını tamamen belli ederdi.
Bence çıplak dolaşsa daha az ayıp olurdu yani. Bir kere-
sinde bana ısıtabildiğim kadar ısıtmamı söyledi. Sonra o
günahkar cildi yandı tabii. Tanrı'nın cezasını verdiğini
anlayacağına pis pis gülmüştü. Vahşi bir kedi gibi!

STEVENS: Sayın Yargıç! İtiraz ediyorum. Bu tanık
sadece jürinin müvekkilim hakkında olumsuz fikir sahi-
bi olması için konuşuyor.

KAREN: (Sakin) Bırak konuşsun Stevens.

(Jüriye bir bakış atar ve bir an gülümsediğini görü-
rüz. Yaramaz bir çocuğun parlak gözlerle gülüşü gibi bir
gülüştür. Soğuk bir iş kadınından beklenmeyecek farklı
bir çekicilik ve kadınsılıkla konuşur)

Belki de jüri benim için olumlu yönde etkilenir.

(Mahkemede gülüşme olur. STEVENS Karen'e ba-
kar. Yargıç HEATH tokmağını vurur)

YARGIÇ HEATH: Susun! İtiraz reddedildi.

FLINT: Patronunuzun yaptığı evlilikle ilgili düşün-
celerinden haberdar mısınız?

MAGDA: Hayatının tek mutlu dönemiymiş. Doğru

yolu bulmuş olmanın verdiği bir huzura kavuşmuştu.

FLINT: Bu dönemde onu intihara sürükleyebilecek kötü bir şey oldu mu?

MAGDA: Hayır. Hiçbir şey olmadı.

FLINT: Bir de bize Karen Andre'nin bu evliliğe karşı nasıl bir tepkisi olduğunu söyleyebilir misiniz?

MAGDA: Hiç bir tepki vermedi. Heykel gibiydi. Sustu, sadece sustu...

(Salonda bir hareketlenme olur. NANCY LEE FAULKNER seyircilerin kapısında salona girmiştir. 22 yaşında, sarışın, alımlı, bir porselen bebek gibi kusursuz güzelliكتedir. Siyah çok şık elbisesiyle tezat bembeyaz bir teni vardır. Herkes ona bakar. KAREN de yavaşça ona döner. Ama NANCY LEE ona hiç bakmaz. FLINT elinde olmadan ve şaşkınlıkla ona seslenir)

FLINT: Bayan Faulkner!

NANCY LEE: (Fısıldayarak konuşur) Beni tanık olarak çağırmak istediğinizi duydum Savcı Bey.

FLINT: Evet ama siz California'da olduğunuz için gelemeyeceksiniz sanıyordum.

NANCY LEE: Oradaydım. Ama kaçtım.

FLINT: Kaçtınız mı?

NANCY LEE: Babam sağlığımdan şüphe duyuyordu. Buraya geri dönmemi istemedi. Ama ben (sesi titrer) kocamın anısına karşı son görevimi yerine getirmek istedim. Mahkemenin emrindeyim efendim.

FLINT: Bu davranışınızdan dolayı sizi takdir ettiğimi bilmenizi isterim hanımefendi. Lütfen buyrun oturun. Bir kaç dakika sonra sizin tanıklığınıza başvuracağız.

NANCY LEE: Teşekkürler.

(Seyirci koltuklarından birine oturur)

FLINT: (MAGDA'ya) Bize Karen Andre'nin bu evli-

liğe tepkisinden bahsediyordunuz...

MAGDA: Sessiz karşıladı diyordum. Ama düğünden sonra haykırışını bir gece duydum. Ağladı, ağladı, bağırdı. Herhalde hayatında bir tek o gün yapmıştır böyle bir şey...

FLINT: Çok acı çekiyordu yani...

MAGDA: Acı mı? Acı macı çekmez o. Daha düğün gecesi Herr Faulkner'ı aldattığını gördüm onun. (Salondan tepki doğar. KAREN bile irkilir)

FLINT: Aldattı mı? Kimle?

MAGDA: Kendisini tanımıyorum. İlk kez düğün günü gördüm.

FLINT: Devam edin.

MAGDA: Düğüne gitmiştim. Ayy çok güzeldi. Zavallı Herr Bjorn o kadar yakışıklıydı ki anlatamam. Genç gelin de beyazlar içinde bir kuğu gibiydi.

(Duyulur şekilde iç çeker)

Sanki öz çocuklarım evleniyormuş gibi ağladım.

(Sesi değişir ve nefretle KAREN ANDRE'yi gösterir)
Ama o, düğüne gitmedi.

FLINT: Evde mi kalmıştı?

MAGDA: Evde kaldı. Ben erken döndüm. Servis kapısından girdim. Benim geldiğimi duymadı yani. Evdeydi ve yalnız değildi.

FLINT: Kimle beraberdi?

MAGDA: O adam işte. Terastaydılar. Karanlıkı ama gördüm. Adam kollarından tutmuş kemiklerini kıracak gibi sıkıyordu. Havuzdaki yansımadan gördüm. Adam dudaklarına yapıştı ve öyle bir öpmeye başladı ki, hiç bırakmayacak gibiydi.

FLINT: Sonra?

MAGDA: Ayrıldılar ve bir şeyler konuştular. Çok kısık sesle konuştukları için duyamadım. Adam bir şey

söylemedi galiba. Elini tutup öptü ve uzun süre bırakmadı. Ben ayakta durmaktan yoruldum ve odama gittim. Sonrasını bilmiyorum.

FLINT: O adamın kim olduğunu öğrenebildiniz mi?

MAGDA: Hayır.

FLINT: Bir daha gördünüz mü peki?

MAGDA: Evet bir kere daha gördüm.

FLINT: Ne zaman?

MAGDA: 16 Ocak gecesi.

(Mahkemede hareketlilik olur)

FLINT: Devam edin lütfen.

MAGDA: O gün Karen çok garipti. Beni çağırdı ve bütün gün izinli olduğumu söyledi. Ben de kuşkulandım tabii.

FLINT: Neden kuşkulandınız?

MAGDA: Normalde ben perşembe günleri izinliyimdir ve hiç bir zaman haftada iki gün izin yapmadım. Ona izne ihtiyacım olmadığını söyledim. Ama bana ihtiyacı olmadığını söyledi. Ben de gittim.

FLINT: Saat kaçta ayrıldınız oradan?

MAGDA: Dört civarıydı. Ama neler döndüğünü anlamak için geri döndüm.

FLINT: Dönüş saatiniz neydi?

MAGDA: Gece on. Ev karanlıktı. Kimse yoktu. Bekledim. Yarım saat sonra geldiklerini duydum. Herr Faulkner onunla beraberdi. Onun için orada kalmaktan çekindim. Ama tekrar çıkmadan önce yanlarında iki kişi daha olduğunu farkettilim. Biri sarhoş bir adamdı. Onu tanıımıyordum.

FLINT: Diğerini tanıyor muydunuz yani?

MAGDA: Diğerini uzun boylu, açık renk gözlü bir adamdı. Karen'le beraber gördüğüm adamdı işte.

FLINT: (Muzaffer bir edayla) Hepsi bu kadar Mat-

mazel Svenson.

(MAGDA ayağa kalkıp gitmeye yeltenir. STEVENS onu durdurur)

STEVENS: Bir dakika hanımefendi. Biraz da benimle konuşmanız gerekiyor.

MAGDA: (Şaşkın ve ters) Nedenmiş? Bütün bildiklerimi anlattım işte.

STEVENS: Belki bir kaç sorunun daha yanıtını biliyorsunuzdur. Demin o yabancıнын Karen Andre'yle öpüşüğünü gördüğünüzü söylediniz değil mi?

MAGDA: Evet.

STEVENS: Bir de onu ilk gördüğünüzde terasın karanlık olduğunu söylediniz...

MAGDA: Evet kanarlıktı.

STEVENS: Ve 16 Ocak gecesi gizli bir ajan gibi gözetlerken Karen Andre'nin patronunuzla geldiğini gördünüz...

MAGDA: Evet. Hiç bir şeyi unutmamışsınız.

STEVENS: Diğer iki misafiri de çok kısa bir süre gördünüz...

MAGDA: Evet.

STEVENS: Sarhoş olan adamı bize tarif edebilir misiniz biraz?

MAGDA: Nasıl edeyim? Öyle suratını ezberleyecek kadar bir zaman geçmedi ki. Bir an karanlıkta gördüm o kadar.

STEVENS: Karanlıkta bir an o kadar. Ama aynı koşullar altında daha önce bir kez gördüğünüz diğer adamı tanıyabildiniz.

MAGDA: (Biraz sinirlenir ve dikilir) Bakın anlatayım size! Burada yemin etmiş durumdayım. Ben dindar bir kadını ve yemine saygı duyarım. O aynı adamdı ve gördüm diyorsam, bundan eminim demektir.

STEVENS: Hepsi bu kadar teşekkür ederim.

(MAGDA KAREN'E dikkatle bakarak yerini terkeder. Bütün gözler NANCY LEE FAULKNER'a döner. FLINT sakın bir ses tonuyla onu çağırır)

FLINT: Nancy Lee Faulkner!

MÜBAŞIR: Nancy Lee Faulkner!

(NANCY LEE yavaşça tanık yerine gelir. Sakindir ama içten içe acı çekiyor izlenimi vermektedir. Onun için çok zor bir görevi yerine getiriyor gibidir)

Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

NANCY LEE: Ederim.

FLINT: Isminiz?

NANCY LEE: Nancy Lee Faulkner.

FLINT: Merhum Bjorn Faulkner'la ne ilişkiniz vardı?

NANCY LEE: Onun... eşiydim.

FLINT: Bunun sizin için ne kadar zor olduğunu biliyorum hanımefendi. Cesaretinizden dolayı sizi kutlarım. Belki anıları tekrar yeşertmek üzücü olacak ama size sormamız gereken bir çok soru var.

NANCY LEE: Hazırım efendim.

FLINT: Bjorn Faulkner'la ne zaman tanıştınız?

NANCY LEE: Geçen yılın Ağustos ayında.

FLINT: Neredeydiniz?

NANCY LEE: Arkadaşım Sandra van Renssler'in Newport'taki evinde verdiği bir baloda.

FLINT: Nasıl olduğunu bize anlatabilir misiniz?

NANCY LEE: Bizi Sandra tanıştırdı. Şöyle dediğini hatırlıyorum: Nancy burada tam sana göre biri var. Onu da ünlüler koleksiyonuna katmanı isterim". Sandra benim popülaritemi hep abartmıştır zaten... Bütün gece dansettik. Bahçede, ağaçların altında, her yerde. Sonun-

da havuz kenarında durduk. Mavi Tuna valsi çalıyordu. Karanlıktı ve başka hiç bir ses yoktu. Bana vermek için bir gl kopardı. Onu verirken çıplak omuzuma dokundu. Neden bilmiyorum ama çok utandım. O da bunu farkettiler ve kibarca gülümseyerek özür diledi. Sonra diğerk davetlilerin yanına gittik... Sanırım o gece birbirimizle sesizce anlaştık ve bir daha dansetmedik.

FLINT: Tekrar ne zaman görüştünüz?

NANCY LEE:  gün sonra. Long Island'daki evimize yemeğedavet ettim. Babamla birlikte öyle çok ciddi olmayan bir yemektir. Isve yemekleri yaptım. Birlikte yedik.

FLINT: Bundan sonra sık sık buluştunuz mu?

NANCY LEE: Evet. O güne kadar sık sık ziyaretime geldi.

(Konuşması kesilir)

FLINT: Hangi güne kadar?

NANCY LEE: (Sesi titrer) Bana evlenme teklif ettiğigne kadar.

FLINT: Lütfen anlatır mısınız?

NANCY LEE: Arabayla gidiyorduk. Hava çok güzeldi. Ben kullanıyordum. Kendimi çok iyi hissediyordum. Hiç bir şeyi umursamak... Ben...

(Sesi gider. Bir iki saniye bir şey syeleyemez. Anıların verdiğı acıyla mücadele eder gibidir. Sonuçta gülümseyerek özür diler)

...Özür dilerim. Biraz... Yani benim için o günleri düşünmek... Çok zor geldi de. O kadar zevkli bir geziydi ki. ylesine giderken yolu kaybettim. Garip bir yerde, bir köy yolunda durduk. Gülmeye başladım ve "Kaybolduk" dedim. "Seni kaçırdım ve bir daha da serbest bırakmayacağım". O da "Ne fide istiyorsun?" diye sordu. Sonra aniden elimi tuttu ve gözlerini gözlerime

dikip “Rol yapmak neye yarar ki?” dedi ve ekledi: “Seni seviyorum Nancy”...

(Elleriyle yüzünü kapar ve öylece durur)

FLINT: Özür dilerim. Kendinizi iyi hissetmiyorsanız şimdi bırakalım, yarın devam edelim...

NANCY LEE: (Ellerini açar) Yo yo iyiyim. Devam edebiliriz. Kocamın büyük servetinin içinde bulunduğu tehlikeyi de o zaman öğrendim. Bana gerçekleri anlatması gerektiğini, bana evlenme teklif edecek durumda olmadığını, çünkü bana verebileceği hiç bir şeyinin olmadığını söyledi. Ama ben... Ben de onu seviyordum. Paranın benim için hiç bir şey ifade etmediğini söyledim.

FLINT: Evlendiğinizde eşinizin geleceğe dair hiç bir umudu kalmamış mıydı?

NANCY LEE: Hayır. Hiç de öyle değildi. Ona duyduğum güven ve verdiğim desteğin çok değerli olduğunu söylerdi. Kendimiz için değil ama dünya için onun şirketlerini kurtarmak ikimizin ortak görevi haline gelmişti. Geçmişteki hataları bir daha tekrarlamaması yeterliydi. Yeni bir hayata birlikte başlıyorduk. Başkalarının iyiliğini mutluluğunu sağlayacak yeni bir hayata...

FLINT: Evlendikten sonra New York’da yaşamaktan vaz mı geçtiniz?

NANCY LEE: Evet. Long Island’daki malikaneyi evimiz yaptık. Kocam da New York’daki evini bıraktı.

FLINT: Kocanız size Karen Andre’yle ilişkisinden bahsetmiş miydi?

NANCY LEE: Önce bahsetmemişti. Düğünden iki hafta sonra anlattı. “Hayatım” dedi “Bir kadın var. Daha doğrusu vardı. Ve bundan sana bahsetmek gerektiğine karar verdim”. Ben de “Biliyorum. Ama bana hiç bir şey anlatmak zorunda değilsin” dedim.

FLINT: Peki ne

dedi?

NANCY LEE: "Karen Andre benim geride kalan karanlık hayatımın simgesi. Onu kovacağım."

FLINT: Siz ne dediniz bunun üzerine?

NANCY LEE: Onu anladığımı ve haklı bulunduğumu söyledim. Ama acımasız olmamak gerekir de dedim. Belki onun için başka bir iş ayarlanabilirdi. O da mali açıdan Karen Andre'yi rahat ettireceğini ama onu bir daha görmek istemediğini söyledi.

FLINT: Yani Karen Andre'yi kendi isteğiyle işten çıkardı öyle mi?

NANCY LEE : (gururla) Bakın, dünyada iki tür kadın vardır. Ben başkasını asla kıskanmam.

FLINT: Kocanızın iş durumunda evlendikten sonra nasıl bir değişim oldu?

NANCY LEE: Korkarım bu iş meselelerinden pek anlamıyorum. Fakat babamın kocama borç, oldukça da yüklü bir borç verdiğini biliyorum.

FLINT: Mümkünse bize kocanızı intihara sürükleyecek bir sebep varolup olmadığını söyleyebilir misiniz?

NANCY LEE: Böyle bir şey yapmış olması mümkün değil.

FLINT: Hiç size gelecekle ilgili planlarından bahsetti mi?

NANCY LEE: Biz hep geleceğe dair hayal kurardık. Hatta o gün bile... Ölmesinden önceki gün bile konuşmuştuk. Şöminenin karşısına oturup önümüzdeki yıllardan bahsettik. Bu zengin yaşamı sürdürmek yerine küçük bir ev almayı, küçük bir bahçede çiçekler yetiştirmeyi planladık. Öyle bir yerde sadece ikimiz çok mutlu olacaktık... Ailemize yeni birileri katılana kadar tabii...

FLINT: Ve bu konuşma 15 Ocak günü oldu. Ölümünden bir gün önce...

NANCY LEE (Üzgün) Evet.

FLINT: Kocanız 16 Ocak günü ne yaptı?

NANCY LEE: Günü şehirde çalışarak geçirdi. Akşamüstü eve geldi. Gece New York'da bir iş yemeği olduğunu söyledi. Dolayısıyla evde yemedi. Saat altı gibi çıktı.

FLINT: İş yemeğinin ne olduğu hakkında bir şey söyledi mi?

NANCY LEE: Söylemedi. Ben de sormadım. Onun işlerine hiç bir zaman karışmadım.

FLINT: O akşam size veda ederken bir garipliği var mıydı?

NANCY LEE: Hayır. Hiçbir şeyi yoktu. Beni öptü ve erken gelmeye çalışacağını söyledi. Kapıda durup gidişini seyrettim. Arabası gözden kaybolanana kadar arkasından baktım. Sonra bir kaç dakika daha orada durdum. Ne kadar mutlu olduğumuzu düşündüm. Aşkımızın ne kadar mükümmel bir rüyaya dönüşmüş olduğunu da...

(sesi titrer)

Nereden bilebilirdim ki, bu aşk..ın... kıskançlık... yüzünden... ölümü... getireceğini

(Elleriyle yüzünü örter ağlamaktadır. STEVENS'in sesi bomba gibi patlar)

STEVENS: Sayın Yargıç! İtiraz ediyorum. Bu saçmalığı kesin lütfen artık!

YARGIÇ HEATH: Jüri tanığın son sözlerini dikkate almasın.

FLINT: Teşekkürler hanımefendi. Hepsi bu kadar.

STEVENS: (Soğuk bir tavırla) Bir kaç soruya daha cevap verebilecek misiniz efendim?

NANCY LEE: (Yüzünü siler) İstedığınız kadar sorabilirsiniz efendim.

STEVENS: Aşkımız mükemmel bir rüya gibiydi dediniz öyle değil mi?

NANCY LEE: Evet.

STEVENS: Karşılıklı güvene dayalı çok güzel bir ilişkiniz vardı.

NANCY LEE: (Biraz garipsen) Evet.

STEVENS: (Sesini birden değiştirir ve sertleşir) Öyleyse neden kocanızı izlettirmek için bir özel dedektif tuttunuz?

NANCY LEE: (Bozulur) Ben... ben onu kocamı izlettirmek için değil, koruması için tuttum.

STEVENS: Bunu açıklar mısınız ...

NANCY LEE: Pekala... Hımm. Bir süre önce kocam 'Taşaklı' lakabıyla tanınan Regan adlı bir gangster tarafından tehdit edilmişti. Bjorn bunu hiç önemsemedi. Kimseden korkmazdı zaten. O yüzden koruma da kullanmazdı. Ama ben korkuyordum. Evlenir evlenmez Van Fleet'i tuttum. Gizlice onu takip edip, herhangi bir tehlike olduğunda müdahale edebilsin diye.

STEVENS: Bu uzaktan takip etme şekliyle nasıl bir insan korunabilir ki?

NANCY LEE: Ona saldıracak olan birileri olursa herhalde peşindeki dedektifi farkederek diye düşündüm. Sürekli kontrol altında olan biri olması caydırıcı etki yapmaz mı sizce?

STEVENS: Yani Van Fleet'in görevi sadece kocanızı takip etmektir.

NANCY LEE: Evet.

STEVENS: Sadece kocanızı.

NANCY LEE: Evet.

STEVENS: Kocanızı ve Karen Andre'yi değil...

NANCY LEE: Bu söylediğiniz bana küfür etmenizle eşdeğer.

STEVENS: Ağzı bozuk olmanın sizi rahatsız edebileceğini düşünmemiştim doğrusu.

NANCY LEE: Özür dilerim beyefendi ama söz konusu lakabı ben koymadım.

STEVENS: Kocanız size bir daha Karen Andre'yi görmek istemediğini söylemişti...

NANCY LEE: Evet söyledi.

STEVENS: Ama onu sık sık aradı. Üstelik geceleri. Yani evlendikten sonra da onu görmeye devam etti. Herhalde dedektifiniz size bunu söylemiştir.

NANCY LEE: Evet. Bunu biliyorum.

STEVENS: Ne düşünüyorsunuz peki?

NANCY LEE: Hiç bir şey düşünmüyorum. Nasıl şantaj yaptığını, elinde ne olduğunu, kocamı neyle tehdit ettiğini bilmiyorum ki.

STEVENS: Peki 16 Ocak gecesi için kocanızın size iş yemeği deyip doğruca Karen Andre'nin evine gitmesine ne diyeceksiniz?

NANCY LEE: Ne diyebilirim ki? Bunu açıklayabilsem zaten bu mahkemeye de gerek kalmazdı. Kocam esrarengiz bir şekilde öldü. Bütün bildiğim bu kadının onu bir sebeple evine getirdiği, ardından da aynı gece ölü bulunduğu.

STEVENS: İzninizle son bir sorum daha var size.

NANCY LEE: Buyrun.

STEVENS: Bjorn Faulkner'in sizi sevdiğine dair yemin edebilir misiniz?

NANCY LEE: Bjorn Faulkner benimdi.

STEVENS: Başka sorum yok Sayın Yargıç.

KAREN: (Sakin ve rahatça) Hayır var.

(Herkes ona döner)

...Ona bir soru daha sor Stevens.

STEVENS: Soru nedir?

KAREN: O Bjorn'ü gerçekten sevmiş mi onu sor.

NANCY LEE: (Dik oturur ve mükemmel bir kadın haliyle yanıtlar) Evet, sevdim.

KAREN: (Ayağa fırlar) Öyleyse nasıl oluyor da onun hakkında böyle konuşabiliyorsun? Nasıl burada oturup yalan söyleyebiliyorsun? Gelip kendini savunamayacağı bir durumda nasıl onun hakkında konuşabiliyorsun?

(Yargıç tokmağı şiddetle vurur. NANCY LEE de ayağa fırlar)

NANCY LEE: Bu kadarı fazla. Nasıl oluyor da kocamın katili beni sorguluyor?

(Kalkıp sinirle gider. FLINT arkasından koşar)

KAREN: (Sakin) Başka sorum yok.

FLINT: Çok özür dileriz hanımefendi... Bayan Faulkner.

YARGIÇ HEATH: Duruşmayı yarın sabah ona kadar tatil ediyorum.

(Herkes ayağa kalkar. Yargıç çıkar. FLINT NANCY LEE'nin dışarı çıkmasına yardım eder. KAREN'in önünden geçerlerken bir söz eder ve herkes tekrar onlara bakar)

KAREN: Birimiz yalan söylüyor. Ve ikimiz de yalan söyleyenin kim olduğunu çok iyi biliyoruz.

ARA

İkinci Perde

SAHNE:

Birinci perdenin açılışında olduğu gibi, KAREN savunma makamında oturmaktadır. Dah önce olduğu gibi gururlu ve sa-kindir. Duruşma SEKRETER'in duyurusuyla başlar.

SEKRETER: Dikkat!

(YARGIÇ HEATH içeri girer. HERKES ayağa kalkar)

11 numaralı New York Eyalet Yüksek Mahkemesi Başkanı Sayın Yargıç William Heath.

(YARGIÇ yerini alır. SEKRETER çekilir ve HERKES yerine oturur)

YARGIÇ HEATH: New York Eyalet Savcısı ve sanık Karen Andre.

FLINT: Hazırız, efendim.

STEVENS: Hazırız efendim.

YARGIÇ HEATH: Duruşma başlamıştır.

FLINT: Sayın Yargıç, izin verirsiniz iddia makamı bir tanık daha dinlemek istiyor. John Graham WHITFIELD.

MÜBAŞİR: John Graham WHITFIELD!

(WHITFIELD arkasından onu takip eden NANCY LEE WHITFIELD ile gelir. Uzun boylu beyaz saçlı, çok iyi giyimli, tam bir beyefendidir. Savaş görmüş emekli generaller gibi bir hali vardır. NANCY LEE başı önde

yavaşça yanına gelir elini cesaret verircesine sıkar, adam tanık masasına , kadın da yerine gider.

MÜBAŞIR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

WHITFIELD: Ederim.

FLINT: Isminizi söyler misiniz?

WHITFIELD: John Graham WHITFIELD!

FLINT: Mesleğiniz nedir?

WHITFIELD: National Whitfield Bank'ın başkanıyım.

FLINT: Merhum Bjorn Faulkner'la nasıl bir ilginiz vardı?

WHITFIELD: Kayınpederiydim.

FLINT: Finans dünyasında çok başarılı bir geçmişiniz ve bilginiz olduğunu biliyoruz efendim. Acaba Faulkner'ın öldüğü zamanki iş durum hakkında bilgi verebilir misiniz bize?

WHITFIELD: Tam anlamıyla çöküntü içindeydi diyebilirim. Ama durumu ümitsiz değildi. Şirketlerini kurtarabilmesi için bizim banka ona 25 milyon dolarlık bir kredi verdi. Bunu söylemek istemezdim ama o para kayboldu.

FLINT: Bu kadar büyük bir krediyi neden verdiniz?

WHITFIELD: Tek kızımın kocasıydı. Kızımın mutluluğu benim için herşeye değer. Ama sadece kişisel sebeplerle verilmiş kredi değildi tabii. Genel krizden etkilenen küçük yatırımcıları kurtarmak için elimden geleni yapmayı her zaman görev gibi görmüşümdür.

FLINT: Yani onun her halükarda batacağına inanıyor olsaydınız böyle bir meblayı riske atmazdınız...

WHITFIELD: Tabii ki. Zor bir durumdu belki ama Faulkner'ın içinde bulunduğu durumdan bu destekle çıkacağına güvenim tamdı.

FLINT: Öyleyse onun işlerinin kötülüğünden dolayı intihar etmiş olması çok mantıklı değil. Öyle mi?

WHITFIELD: Hayatta kalmak için her türlü sebebi vardı.

FLINT: Peki efendim, bir de bize kendisinin aile hayatında ve kızınızla ilişkisinde bir sorunu olup olmadığını söyler misiniz? Mutlu muydu sizce?

WHITFIELD: Sayın Savcı, bir kere şunu bilmenizi isterim. Evim ve ailem benim için her zaman yaşamımın en önemli kurumları olmuştur. Kızımın ailesi ve mutluluğu da bunun bir parçasıdır. Kocasıyla mükemmel bir birlikteliği olduğunu görmem beni de çok mutlu etmişti. Evet, herşeyiyle mutlu bir çifttiler.

FLINT: Faulkner hakkındaki sizin kişisel kanınız nedir?

WHITFIELD: İtiraf etmem gerekir ki onayladığım halleri vardı ama sahip olduğu nitelikler kat kat daha fazlaydı. Biz olabilecek en zıt iki insan tipiydik. Ben en önemli şeyin insanın işi olduğuna inanırım, o kişisel zevklerini her şeyin üzerinde görürdü.

FLINT: Tanıdığınız kadarıyla intihar edebilecek biri miydi?

WHITFIELD: Bunun tamamen imkansız olduğunu düşünüyorum.

FLINT: Teşekkürler efendim, hepsi bu kadar.

STEVENS: Bay Whitfield, damadınızı seviyor muydunuz acaba?

WHITFIELD: Evet.

STEVENS: Onunla hiç anlamazlığa düşmediniz, kavga edip te kendinizi kaybetmediniz, üzerine yürümediniz...

WHITFIELD: (Hoşgören, alttan alan bir gülümsemeyle) Beyefendi, ben hiç bir zaman kendimi kaybet-

mem.

STEVENS: Eğer hafızam beni yanıltmıyorsa, şu sözü geçen yüksek meblalı krediyi kendisine verdiğiniz dönemde bir sorun çıkmıştı. Hatırladığım kadarıyla bu krediyi iptal etmeye karar vermenize yolaçan bir takım gelişmeler olmuştu. Yanlış mı hatırlıyorum?

WHITFIELD: O tamamen bir yanlış anlamadan kaynaklanmıştı. Sizi temin ederim. şöyle söyleyeyim... Kredinin transferini hızlandırmak için iş ahlakına uygun olmayan bir işlem yapmayı önermişti. Oysa buna hiç gerek yoktu. Ben zaten gerekeni yapmıştım. Kızımın hatırı için ...

STEVENS: Bir demecinizde Faulkner'ın batışıyla servetinizin önemli bir yara aldığını söylediniz...

WHITFIELD: Evet

STEVENS: Sizin de finansal durumunuz şu aralar pek iyi değil yani...

WHITFIELD: Evet

STEVENS: Peki öyleyse nasıl oluyor da şu "Taşaklı" Regan denen adamın yakalanıp tutuklanması için onbeş bin dolar ödöl koyduğunuzu ilan ediyorsunuz?

FLINT: İtiraz ediyorum. Sayın Yargıç o konunun bu davayla ilgisi yok!

WHITFIELD: Sayın Yargıç, bunu açıklamama izin vermenizi rica ediyorum.

YARGIÇ HEATH: Buyrun.

WHITFIELD: Bu ödölü koydum. Koydum çünkü bunun üzerime düşen bir görev olduğunu hissediyordum. Bu taşaklı diye tabir edilen Regan isimli adam azılı bir haydut. Ben bu ödölü koyup ilan ettim ki, yakalanıp tutuklanması mümkün olabilsin. Gerçekten arandığı, üstelik yakalanmasına yardım edenlerin ödöl kazanacağı bilinen bir kaçak, nam salmış bir gangsterden çok daha

kolay yakalanır diye düşündüm. Bunun dışında Sayın Savcı'ya katılıyorum. Bunun konumuzla bir ilgisi yok.

STEVENS: Peki neden bu mahkeme başlayınca apar topar California'ya gittiniz?

WHITFIELD: Sorunuzun yanıtının zaten belli olduğunu sanıyorum. Bu ani trajedi karşısında kızım ağır bir bunalıma girmişti. Ben de onu bu ortamdan uzaklaştırmak, ruh sağlığını hatta belki de hayatını korumak istedim.

STEVENS: Kızınızı gerçekten seviyor musunuz?

WHITFIELD: Evet.

STEVENS: Her zaman onun isteklerini yerine getirmek için elinizden geleni yaptınız öyle mi?

WHITFIELD: Evet. Bununla gurur duyduğumu da söyleyeyim.

STEVENS: O veya siz... Herhangi bir şeyi istediğiniz zaman fiyatının ne olduğunun önemi yoktur değil mi?

WHITFIELD: Yoktur.

STEVENS: O zaman kızınız kendisine bir erkek isteyince de onu reddetmediniz ve bu adamı satın aldınız...

FLINT: Sayın Yargıç! Itiraz...

WHITFIELD: Bir dakika! Devam edin lütfen.

STEVENS: Dünyada gördüğünüz ilk yokedilemeyecek adam oydu ve siz onu bütün servetinize mal olsa bile yok etmek için hiç bir şeyden çekinmediniz!

FLINT: Sayın Yargıç! Itiraz ediyoruz!

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi.

STEVENS: Peki şimdi bize Faulkner'a verdiğiniz parayla Karen Andre'nin işinden atılması arasında bir ilişki olmadığını söyleyebilir misiniz? Bu konuda bir ultimatom vermediniz mi?

WHITFIELD: (Ses tonu kibarlığını kaybetmiştir ve eskisine göre daha sert konuşur) Kurnazlık yapayım der-

ken işi karıştırdınız galiba. Kızım damadıyla evlendikten sonra onun ipek iç çamaşırı olmaya çalışan bu kadını kıskanma diye bir sorunu kalmadı. Her erkeğin zaman zaman böyle hataları olur.

STEVENS: Bundan böyle sorularımı daha dikkatli sormaya çalışacağım efendim. Ama, kızınızın Karen Andre'ye ortadan kaybolması için para verdiğini de hatırlatırım. Üstelik sizin paranızı...

FLINT: Sayın Yargıç!

(WHITFIELD ayağa fırlar. Yüzü sıkıntılıdır. Hidetle avukatın üzerine yürür. YARGIÇ HEATH tokmağını vurur. NANCY LEE de yerinden fırlar isterik bir şekilde bağırır)

NANCY LEE: Baba! Baba!

WHITFIELD: Sen... Sen nasıl... Allahın belası herif, Sen benim kim olduğumu biliyor musun? Seni böcek gibi ezerim ulan. Senin gibi kaç kişiyi ezdim ben sen biliyor musun?

STEVENS: (Çok sakın) Ben de zaten tamamen bunu kanıtlamaya çalışıyorum. Hepsi bu kadar. Çok teşekkür ederim Sayın National Whitfield Bank Başkanı.

FLINT: Sayın Yargıç! Savunma makamının davayla doğrudan ilgisi olmayan bir tanığı taciz edici sözler sarfetmesinden dolayı tanığın son sözlerinin zabıtlara geçmemesini talep ediyoruz!

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi. Jüri bu sözleri dikkate almasın.

(WHITFIELD yerini terkeder ve NANCY LEE'nin yanına oturur. Kız babasının ellerini tutar ve sıkarak teskin etmeye çalışır)

FLINT: (Yüksek sesle ve ciddi bir tavırla) İddia makamının başka tanığı yoktur efendim.

STEVENS: Davanın delil yetersizliğinden dolayı

düşmesini talep ediyoruz efendim.

YARGIÇ HEATH: Reddedildi.

STEVENS: Bir nokta var. Sayın jüri üyeleri. Bjorn Faulkner'ı incelemeyen Karen Andre hakkında bir yargıya varamayız. O mevcut ve alışılmış standartların dışında bir insandı. Üstünde ya da altında olması, hepimizin bu konuda kişisel bir karar vermemiz gerektiği gerçeğini değiştirmez. Sizden şunu unutmamanızı ve isteyeceğim. O yaptıklarının başkaları tarafından doğrulanmasını istemeyen biriydi. Ona göre doğru olan kendi tercihleriydi. Kuralların onları yıkmaya zevkini tatmak için koyulduğunu söyleyen biri için yaşamının son aylarında başına gelenler, onu bir vejetaryen lokantasındaki bir kaplan durumuna sokacak kadar olmaması gereken durumlardı. İçinde bulunduğu durumdan kaçabilmek için en zor yolu, intiharı bile seçebilirdi.

(Durur ve tekrar başlar)

Savunma makamının çağıracağı ilk tanık James Chandler.

MÜBAŞİR: James Chandler!

(CHANDLER, orta yaşlı, düzgün, normal görünümlü bir adamdır ve gelip yerine geçer)

MÜBAŞİR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

CHANDLER: Ederim.

STEVENS: İsminizi söyler misiniz?

CHANDLER: James Chandler.

STEVENS: Mesleğiniz nedir?

CHANDLER: New York Polis Merkezi'nde elyazısı uzmanıyım.

(STEVENS MÜFETTİŞ SWEENEY'in okuduğu mektubu alıp CHANDLER'e verir)

STEVENS: Bu mektubu hatırlıyor musunuz?

CHANDLER: Evet. Bjorn Faulkner'ın öldüğü gece çatıkasında bulunan mektup. Bunu incelemiştim.

STEVENS: Neyi belirlemeniz istendi sizden?

CHANDLER: Faulkner tarafından yazılıp yazılmadığını tes-pit etmem istendi.

STEVENS: Ne sonuca vardınız?

CHANDLER: Onun tarafından yazılmıştı.

STEVENS: Tanık sizin.

FLINT: Dikkatinizi çekti mi bilmem ama duruşma süresince söylenenlerden anlaşıldığı kadarıyla sanık Karen Andre, sekreteri olması ve özel konumu itibarıyla Faulkner'ın imzasını bir takım önemli sayılmayacak belgelere atabilecek durumdaymış. Acaba bu sahte imzalarla Faulkner'ın kendi imzalarını karşılaştırma imkanınız oldu mu?

CHANDLER: Oldu.

FLINT: Ne düşünüyorsunuz?

CHANDLER: Sanığı bu becerisinden dolayı kutlamak gerek. Arada çok az bir fark var.

FLINT: Öyleyse bu becerisini kullanarak bu mektubu patronunun elyazısını mükemmelen taklit ederek yazmış olamaz mı?

CHANDLER: Pek görülmüş bir şey değil ama mümkün.

FLINT: Başka sorum yok.

(CHANDLER çıkar)

STEVENS: Siegurd Jungquist!

MÜBAŞIR: Siegurd Jungquist!

(JUNGQUIST, gelip yerine geçer. Otuzlu yaşlarının sonunda biraz çekingen, sakın sessiz görünümlü, saf yüzlü, sürekli etrafı bakışlarıyla sorgulayan bir adamdır)

MÜBAŞIR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

JUNGQUIST: Ederim.

STEVENS: İsminizi söyler misiniz?

JUNGQUIST: Siegurd Jungquist.

ZTEVENS: Mesleğiniz nedir?

JUNGQUIST: Son işim Herr Bjorn Faulkner'in asistanlığıydı efendim.

STEVENS: Ne zamandır bu iştesiniz?

JUNGQUIST: Kasım başından beri. Karen Andre işi bıraktınca başladım.

STEVENS: Ondan önceki işiniz neydi?

JUNGQUIST: Beyefendinin defterlerini tutuyordum.

STEVENS: O işi ne kadar zaman yaptınız?

JUNGQUIST: Sekiz yıl efendim.

STEVENS: Karen Andre ayrıldıktan sonra patronunuz size onun görevini aynen mi verdi?

JUNGQUIST: Evet.

STEVENS: Peki ayrılırken iş devir teslimi yaptınız mı? Yani Karen Andre size yapmanız gerekenleri anlattı mı?

JUNGQUIST: Evet, anlattı.

STEVENS: O anki ruh hali neydi? Üzüntülü, sinirli ya da iççerlemiş miydi?

JUNGQUIST: Hayır, gayet normaldi. Her zaman olduğu gibi sakince bilmem gereken herşeyi tek tek anlattı.

STEVENS: Peki aynı dönemde patronunuzla onun arasında bir sorun yaşandığına tanık oldunuz mu?

JUNGQUIST: (Bu soru ona eğlenceli gelir. Gülümsemesini durduramaz ama ciddi ve alçakgönüllüce konuşur) Avukat Bey, o ikisi arasında bir sorun olamaz ki. Sizle aynadaki görüntünüz arasında sorun olabilir mi!

STEVENS: Peki Bay Whitfield'le patronunuzun

arasında hiç bir iş görüşmesine tanık oldunuz mu?

JUNGQUIST: Ben iş toplantılarına hiç katılmadım. Fakat Herr Whitfield'in sık sık ofise geldiğini görürdüm. Patronumu hiç sevmezdi.

STEVENS: Neden böyle düşünüyorsunuz?

JUNGQUIST: Bir gün ne dediğini duydum çünkü. Patron para durumlarından dolayı sıkıntıdaydı. Bay Whitfield ona şirketi çökerse ne yapması gerektiğini anlatıyordu. Patron "Bu intihar etmek olur" diye çıkıştı. Herr Whitfield de bunun üzerine gayet soğuk bir sesle yavaşça şöyle dedi: "Bunu yaparsan, bil ki çok iyi bir iş yapmış olursun".

(Bir memur içeri girer ve STEVENS'e bir not getirir. Onu okuyan avukat şaşkınlıkla bakar ve yargıca döner)

STEVENS: Sayın Yargıç, izin vererseniz pek anlam verememiş olmama rağmen şu an gelen notu sizinle paylaşacağım. Mutlaka benimle hemen telefonda konuşmak isteyen biri bunun şu an mümkün olmadığını öğrenince şöyle bir not mesaj yollamış...

(Notu okur)

..."Ben oraya gelene kadar Karen Andre'nin ifadesini almayın" İmza yok.

(Herkesin birden başını ona çevirmesinden dolayı sandalye-lerden çıkan gürültüyle irkilen KAREN atılır)

KAREN: İfademi hemen vermek istiyorum.

(Salondan tepki gelir)

FLINT: Sebebini sorabilir miyim acaba?

KAREN: (Onu önemsemez) Beni hemen sorgula Stevens!

STEVENS: (Şaşkındır) Korkarım bu mümkün değil Karen. Önce tanığın sorgusunu bitirmem gerekiyor.

KAREN: Çabuk o zaman, Çabuk çabuk.

(Yerine oturur. İlk kez sinirlerine hakim olamayan

bir haldedir)

YARGIÇ HEATH: (Tokmağı vurur) Savunmadan duruşmayı bir daha kesmemesini istiyorum.

STEVENS: Özür dilerim Sayın Yargıç. Devam ediyorum. 16 Ocak gecesi siz neredeydiniz?

JUNGQUIST: Ofiste çalışıyordum. Genellikle geç saatlere kadar çalışırım.

STEVENS: Patronunuzun öldüğünü duyunca ne yaptınız?

JUNGQUIST: Herr Whithfield'i aramak istedim. Long Island'daki evine telefon ettim. Uşağı evde olmadığını söyledi. Şehirdeki ofisini aradım. Telefon cevap vermedi. Bir kaç yeri daha aradım ama bulamadım. Tekrar evini aradığımda da kızı çıktı. Ona eşinin öldüğü haberini verdim.

STEVENS: Bunu duyduğunda ilk ne tepki verdi?

JUNGQUIST: Bana ilk söylediği şeydu: "Allahaşkına gazetecilere haber verme!"

STEVENS: Hepsi bu.

(KAREN yerinden fırlar ve tanık yerine doğru yönelir)

FLINT: Bir dakika lütfen hanımefendi. Neden bu kadar acele ediyorsunuz ki? Kimi bekliyorsunuz?

(KAREN tekrar yerine oturur. Yanıt vermez)

...Sekiz senedir Faulkner'ın yanında çalıştığınızı söylemişsiniz değil mi?

JUNGQUIST: Evet

FLINT: Bu süre içinde patronunuzun ne kadar illegal faaliyeti olduğunu ve ne suçlar işlediğini biliyor muydunuz?

JUNGQUIST: Hayır. Böyle bir şeyden haberim olmadı.

FLINT: Peki bunları sonradan öğrendiniz mi?

JUNGQUIST: (Sükunetini bozmaz) Hayır. Böyle bir şeyden hala haberim yok.

FLINT: Haberiniz yok demek... Peki bütün bu parlak finansal operasyonlarını da mı biliyorsunuz?

JUNGQUIST: Herr Faulkner'in başkalarının cesaret edip de yapamadıklarını yaptığını biliyorum. Ondan hiçbir zaman kuşkulandım. Yanlış bir şey yapmadığını biliyorum sadece.

FLINT: Yanlış bir şey yapmadığını nereden biliyorsunuz?

JUNGQUIST: Çünkü onun adı Björn Faulkner.

FLINT: Ve adı bu olanlar yanlış yapamaz...

JUNGQUIST: Bakın beyefendi, sizin veya benim gibi küçük adamlar Björn Faulkner gibi biriyle karşı karşıya kaldığı zamanlar başımızı öne eğerek ve yapmamız gerekeni söylemesini bekleriz. Bazen emir alırız. O zaman da soru sormadan yerine getiririz.

FLINT: Ne kadar hoş. Ustanıza olan bağlılığınız hayranlık uyandırıcı. Onun için yapmayacağınız şey yok sanıyorum...

JUNGQUIST: Öyle.

FLINT: Karen Andre'ye de aynı derecede bağlı mısınız?

JUNGQUIST: (Anlamlı bir bakışla) Hanımefendi Herr Faulkner için çok değerliydi.

FLINT: Dolayısıyla ustanızın hatırı için bir kaç küçük yalan söylemenin de fazla önemli olmayacağını düşünürsünüz herhalde...

STEVENS: İtiraz ediyoruz Sayın Yargıç!

YARGIÇ HEATH: İtirazınız kabul edildi.

JUNGQUIST: (Sakince) Yalan söylemedim efendim. Patronum ölmüş olduğuna göre benden yalan söylememi isteyemez. Ama gerekseydi sizin için doğruyu

söyleyeceğime onun için yalan söylemeyi tercih ederdim.

FLINT: Bu söylediğiniz için size ne kadar minnetkar olduğumu bilemezsiniz. Hepsi bu. Tanık gidebilir.

(JUNGQUIST çıkar)

STEVENS: (Ağırbaşlı bir şekilde) Karen Andre!

(KAREN kalkar. O da sakindir. Bir kraliçe gibi mağrur bir havayla masaya doğru ilerler. Mübaşir durdurur)

MÜBAŞIR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

KAREN: (Sakin) Bir anlamı olmaz. Ben Tanrı'ya inanmam.

YARGIÇ HEATH: Tanık yine de yemin etmek zorunda.

KAREN: (Umursamazca) Ederim?

STEVENS: Adınız?

KAREN: Karen Andre

STEVENS: Son işiniz neydi?

KAREN: Bjorn Faulkner'ın sekreteriydim.

STEVENS: Bu işi kaç yıl yaptınız?

KAREN: On yıl.

STEVENS: Patronunuzla ilk karşılaşmanızı anlatırmısınız?

KAREN: Stenocu arayan bir eleman ilanı gördüm ve işe başvurdum. Onu ilk kez Stockholm'un kenar mahallelerinden birindeki ofisinde gördüm. Yalnızdı. Bu benim ilk işimdi. Orası da onun ilk ofisiymiş.

STEVENS: Sizi nasıl karşıladı?

KAREN: Ayağa kalktı. hiç bir şey söylemeden bana baktı. Konuşmazken bile karşısındakini aşağılayan bir ifadesi vardı. Öyle dik dik bakardı ki karşısında çok uzun süre duramazdınız. Nedense ya önünde diz çökmek ya da suratının ortasına bir tane patlatmak istediğimi hatırlıyorum. Ikisini de yapmadım ama. Neden

geldiğimi söyledim.

STEVENS: İşe aldı mı sizi?

KAREN: Çok genç olduğumu ve beni beğenmediğini söyledi. Ama sonra bir steno verdi ve alt kata gidip çalışmamı söyledi. Acele bir işi vardı. Ben de yaptım.

STEVENS: Bütün gün çalıştınız mı?

KAREN: Bütün gün. Normal konuşan bir insandan daha hızlı dikte ediyordu. Bana tek bir söz söyleyecek zaman bırakmadı. Bir kere bile gülümsemedi ve gözlerini üzerimden hiç ayırmadı.

STEVENS: Peki ilk ne zaman

(Çekinir)

KAREN: İlk ne zaman mı birlikte olduk? O ilk karşılaştığımız gün.

STEVENS: Bu nasıl oldu?

KAREN: Bana emir veriyor olmaktan keyif alır gibiydi. Sanki bir kırbaçla bir hayvanı eğitir gibi davranıyordu. Korktum tabii.

STEVENS: Hoşunuza gitmedi yani...

KAREN: Hoşuma gitti... Sekiz saat dolduktan sonra eve gideceğimi söyledim. Bana baktı ama yine bir şey söylemedi. Sonra aniden daha önce hiç bir erkeğe ait olup olmadığını sordu. "Hayır olmadım" dedim. Odaya girip elbisemi çıkartırsam bana bin kron vereceğini söyledi. Ben de yapmayacağımı söyledim. Ben yapmazsam kendinin yapacağını söyledi. "Sıkıysa yapın" dedim. Yaptı. Bir süre sonra giyindim ama oradan gitmedim. Oturdum. İş aldım.

STEVENS: Birlikte çalıştınız, birlikte yaşadınız ve birlikte bir sürü başarı kazandınız.

KAREN: On yıl boyunca böyle oldu. İlk milyon kronumuzu yaptığımızda beni Viyana'ya götürdü. Bir restoranda oturduk. Orkestra "Sing Gypsy" parçasını

çalıyordu. On milyonu yaptığımızda Delhi'ye götürdü. Ganj nehrinin kıyısında eskiden kölelerin tanrılara kurban edildiği bir tapınağın merdivenlerinde oturduk... Yirmi beş milyonumuz olduğunda New York'a gittik. Bir uçak kiralayıp pilottan bizi şehrin üzerinde gezdirmesini istedik. Björn'ün saçları rüzgarda bayrak gibi dalgalanıyordu ve dün-ya ayaklarının altındaydı.

STEVENS: Bize Björn Faulkner'in bu kadar başarıdan sonra kişisel servetinin ne boyuta geldiğini söyleyebilir misiniz?

KAREN: Hayır. Bunu kendisi bile söyleyemezdi. Kendine ait bir serveti olmadı. Ne istiyorsa aldı. Şirketlerinden birine bir borcu olduğu zaman, başka bir yerden o hesaba para aktarırdık. Çok kolay bir işlemdi bu. Bütün dengeleri biz kurardık.

STEVENS: Neden böyle bir deha bu tür yöntemlere başvururdu?

KAREN: Dev bir ağ kurmayı istemişti ve bunu çok hızlı yapmayı hedefliyordu. Bütün dünyayı kapsayacak herşeyi elinde tutabileceği bir ağ. Bunu yapabilmek için sınırsız para çekebilme ve kredilerini artırması gerekiyordu. Onun için sermayesinden daha fazla kâr payı dağıttı. Hisse sahiplerine hakettiklerinden daha fazla para verdi.

STEVENS: Problemler ne zaman başladı?

KAREN: Bir yıl kadar önce.

STEVENS: Bu kez Amerika'ya gelme sebebi neydi?

KAREN: National Whitfeld Bank'den kısa vadeli on milyon dolarlık bir kredi almıştık ama geri ödemede parayı denkleştiremedik. Vadeyi biraz uzatmamız gerekti. Whitfeld reddetti. Sonra kızı gündeme geldi.

STEVENS: Bu nasıl oldu?

KAREN: Björn onunla bir partide tanıştı. Kız Björn'e karşı ilgisi olduğunu açıkça belli etti. Sonra

Björn bir gün bana gelip şöyle dedi: Karen tek bir teminatımız kaldı ve o da senin elinde. Bir süre ödünç vereceksin. Ben de “Olur tabii” dedim “Nedir bu elimdeki şey?” diye sordum. Kendisi olduğunu söyledi. “Nancy Whitfeld mi?” diye sordum. Başını salladı. Önce bir şey söyle-yemedim. Zor bir durumdu. Sonra “Tamam Björn” dedim. “Bu durum aramızdaki ilişkide bir değişiklik yaratacak mı?” diye sordu. “Hayır” dedim.

STEVENS: Peki Nancy Lee Whitfeld’e evlenme teklif etmiş mi?

KAREN: Hayır. Kız ona etmiş.

STEVENS: Bu nasıl oldu?

KAREN: Bana şöyle anlattı. Nancy Lee onu arabaya bindirip gezmeye çıkarmış. Tenha bir yerde durmuş. Kaybolduklarını, onu kaçırdığını ve serbest bırakmayacağına söylemiş. O da bu kaçırmanın fidyesi para olmayacak galiba diye cevap vermiş. Nancy Lee “Seni istiyorum ve sen de bunu biliyorsun. Sen beni istemiyorsun belki ama ben canımın istediğini karşılığını ödeyerek almaya alışığım. Seni almak için gereken de bende var” deyince. Björn kendi fiyatını sormuş. O da şöyle demiş: “İşini kurtarmak için ihtiyacın olan yirmi, otuz milyon dolarlık krediye ne dersin? İflas etmiş biri olarak hapiste çürüyeceğine benim kocam olmayı kabul etmen bunun için yeterli”

(NANCY LEE öne doğru atılır ve itiraz eder)

NANCY LEE: Yalan! Aşagılık bir yalan bu! Nasıl olur da...

YARGIÇ HEATH: (Tokmağını vurur) Sessizlik lütfen! Bundan sonra mahkemenin huzurunu bozan herkesi dışarı atacağım!

(WHITFIELD NANCY LEE’nin kulağına bir şeyler fısıldar ve oturması için elinden tutup çekerek zorlar.)

STEVENs: Buna ne cevap vermiş acaba?

KAREN: Björn bu işlemin ona çok pahalıya patlayabileceğini söylemiş. Nancy Lee “Paranın benim için hiç bir zaman önemi olmadı” deyince de “Hiçbir duyguyu satın alamayacağına göre, bir evlilikte olması gerekenlerin hiçbirini beklemeyerek, bunun sadece bir iş anlaşmasından ibaret olarak kalacağını farkında mısınız?” diye sormuş. O da bunların hiçbirine zaten ihtiyacı olmadığını, Björn’ün parayı alacağını, kendisinin de Björn’e sahip olacağını söylemiş. Pazarlık böylece bitmiş.

STEVENs: Peki Nancy Lee’nin babası Sayın Whitfield’in bu pazarlığı kabul edip etmediğine dair bilginiz var mı?

KAREN: Björn, bu durumu öğrendiğinde onun bir çok geçirdiğini ama kızının ısrarı sonucu kabul edip limitsiz kredi vermeyi kabul ettiğini söyledi.

STEVENs: Bu durumda Björn Faulkner’in son çare olarak kendini sattığını söyleyebilir miyiz?

KAREN: Evet. Aynı önceden sahip olup da sonra sattığı diğer varlıkları gibi bunda da ben bir şey söylemedim.

STEVENs: Peki siz bu evliliğe içlerlemediniz mi?

KAREN: Hayır. Biz işimizi her zaman bir savaş gibi görmüşüzdür. İkimiz de bunu şimdiye kadar yaptığımız en zor operasyon olarak gördük.

STEVENs: Peki neden evlendikten iki hafta sonra sizi işten çıkardı?

KAREN: Bunu yapmaya zorlandı da ondan. Whitfield söz verdiği parayı zamanı geldiğinde vermeyi reddetti.

STEVENs: Sebebi neydi?

KAREN: Sebebi, damadının bir metresi olmasıydı. Bu konuda bir ultimatom verildi ve ben işi bıraktım.

STEVENS: Peki siz işi bırakınca ödeme yapıldı mı?

KAREN: Hayır. Yeni bir koşul daha ortaya çıktı. Whitfield buna “eften püften bir koşul” diyordu.

STEVENS: Bu koşul neydi?

KAREN: Björn’ün şirketlerini kontrol etme hakkı istiyordu.

STEVENS: O bunu kabul etti mi?

KAREN: Hayır. Cevap olarak sahip olduğu bütün hisse senetlerini bir arada toplayıp bir kibrit çakıp yakmayı tercih edeceğini söyledi.

STEVENS: Bunun üzerine mi kredi verildi?

KAREN: Hayır kredi verilmedi. Björn aldı.

STEVENS: Nasıl yani?

KAREN: Yirmi beş milyon dolarlık ödeme emrinin üzerine Whitfield’in imzasını taklit ederek.

STEVENS: Bunu nereden biliyorsunuz?

KAREN: (Doğallıkla) Yapmasına ben de yardım ettim.

(Salonda bir hareketlenme olur. STEVENS şaşkındır. FLINT kıkır kırır gülmektedir)

STEVENS: Bu işe yaradı mı peki?

KAREN: Sadece bir süreliğine. Bir kaç ödeme aldık. sonra durduruldu. Björn krediyi olabildiğince uzattı. Ama para gelmedi.

STEVENS: Peki bu durum üzerine ne yaptı?

KAREN: Sonun geldiğini biliyordu.

STEVENS: Bir planı yok muydu?

KAREN: Björn Faulkner gibi insanların banka inceleme komisyonlarına yaltaklanmasını bekleyemezsiniz. Hapiste çürümesini de bekleyemezsiniz...

STEVENS: Başka alternatif kaldı mı?

KAREN: O dünyadan korkmazdı. Her kurala karşı çıkabilen biriydi. Canının istediği zaman istediğini bira-

kıp gidebilecek bir yapıya sahipti ve...

(Birden seyircilerin kapısı açılır ve spor giyimli, kısa boylu, genç bir adam hızla içeri girer)

REGAN: Beni beklemenizi söylemiştim!

(KAREN ayağa fırlayarak çığlık atar. FLINT, WHITFIELD ve diğerleri de ayağa fırlar. salonda bir gürültü kopar)

(RABARBA: Regan! Taşaklı Regan!)

KAREN: (Çaresizce) Larry! Lütfen sus. Lütfen! Konuşmayacağına söz vermiştin...

(YARGIÇ HEATH tokmağını vurur. Tekrar tekrar vurur)

REGAN: Karen, anlamıyorsun. Hiçbir şeyden haberin yok...

KAREN: (YARGIÇ HEATH'e dönerek) Sayın Yargıç, bu adamın ifade vermesinin önlenmesini istiyorum!

FLINT: Neden acaba hanımefendi?

STEVENS: (KAREN'i uyarır) Sus! Bir kelime bile etmel!

KAREN: (Ona aldırış etmez ve gürültüyü bastırmak için çaresizce bağırır) Sayın Yargıç!..

REGAN: Karen!

(STEVENS'a döner)

Sustursana şunu, Allahaşkına sustur ya!

YARGIÇ HEATH: Susun!

KAREN: Sayın Yargıç! Bu adam beni seviyor. Beni kurtarmak için herşeyi yapar! Yalan söyleyecek size. Söyleyeceklerinin bir kelimesine bile inanmamanız lazım!

(Birdenbire itirazını durdurur ve REGAN'a meydan okurcasına bakar)

REGAN: (Yavaşça) Karen, yaptıklarının anlamı kalmadı artık. Björn öldü.

KAREN: (Müthiş bir çığlık atar) Öldü mü?

REGAN: Evet.

KAREN: Björn... öldü...

FLINT: Bunu bilmiyor muydunuz hanımefendi?

(KAREN cevap vermez. Bilinçsizce bulunduğu yere çöker. Mahkemede rabarba sürmektedir)

ARA

Üçüncü Perde

SAHNE:

Birinci ve ikinci perdenin açılışında olduğu gibidir. Duruşmanın başlaması için herşey hazırdır. NANCY LEE, WHITFIELD ve JUNQUIST seyirci sandalyelerindedir. KAREN sanık sandalyesindedir. Başı öne eğik, kolları iki yana sarkmış, siyah giysisiyle bir ölü kadar durgun ve etrafıyla ilgisizdir. Jest-lerinde ve konuşmasında kararlıdır fakat kalbi kırılmış bir hali vardır. MÜBAŞIR bağırır.

MÜBAŞIR: Dikkat!

(YARGIÇ HEATH içeri girer. HERKES ayağa kalkar)

11 numaralı New York Eyalet Yüksek Mahkemesi Başkanı Sayın Yargıç William Heath.

(YARGIÇ yerini alır. MÜBAŞIR çekilir ve HERKES yerine oturur)

YARGIÇ HEATH: New York Eyalet Savcısı ve sanık Karen Andre.

FLINT: Hazırız, efendim.

STEVENS: Hazırız efendim.

FLINT: Sayın Yargıç, izin verirsiniz Regan'ın tutuklanması için emir çıktığını size rapor etmek isterim. Kendisinin bu cina-yet davasının suç ortağı olarak yargılanması gerekmektedir. Fakat ortadan kaybolmuş olup en son savunma makamıyla birlikte görülmüştür. Bu yüzden sormak isterim ki...

REGAN: (Girer) İti an çomağı hazırla!

(Yavaşça FLINT'e yaklaşıp)

Kim kaybolmuş? Buraya niye geldim sanıyordun? Seni korkutup çekip gitmek için mi? Saçma sapan raporlar hazırlamana gerek yok. Burada kalacağım. Eğer o suçluysa, ben de suçluyum.

(Savunma makamının yakınında bir yere oturur)

YARGIÇ HEATH: Savunma duruşmaya devam edebilir.

STEVENS: Karen Andre.

(Karen tanık sandalyesine gider. Mağrur hali kaybolmuştur. Zor hareket eder)

...Bayan Andre, dün tanık sandalyesinde ifade verirken bu vakayla ilgili bütün gerçekleri biliyor muydunuz?

KAREN: (Donuk bir sesle) Hayır.

STEVENS: Ifadenizde değiştirmek istediğiniz herhangi bir şey var mı?

KAREN: Hayır.

STEVENS: Daha önce ifade verirken kimseyi koruma amaçlı bilgi sakladığınız oldu mu?

KAREN: Evet.

STEVENS: Kimi?

KAREN: Björn Faulkner'ı.

STEVENS: Hala onu korumak için bazı şeyleri saklama gereği duyuyor musunuz?

KAREN: (Zorlukla konuşur) Hayır... Artık... Anlamı yok... Hiç bir şeyin anlamı yok.

STEVENS: Hala Björn Faulkner'ın intihar ettiğini iddia ediyor musunuz?

KAREN: Hayır.

(Zorlukla)

Björn Faulkner intihar etmedi. Öldürüldü. Ve ben öldürmedim. Bana inanmalısınız. Bana ne yapacağınız

hiç önemli değil. Ama onun katili cezasız kalmamalı. Size bütün gerçeği anlatacağım. Başta yalan söyledim. Hatta kendi avukatıma bile yalan söyledim. Fakat size anlattıklarım gerçeklere çok yakındı. Sadece biraz eksikti. Kalanını da anlatacağım.

STEVENS: Ifadenize Faulkner'ın çektiği sıkıntılardan bahsederek başlamıştınız.

KAREN: Size bu dünyayı terkedeceğini söylemiştim. Ama bu intihar edeceği anlamına gelmiyordu. Çatıkâtından aşağıya bir adamı attığım doğrudur.. Fakat o zaten ben aşağı atmadan çok önce ölmüştü. Ve Björn Faulkner değildi.

STEVENS: Lütfen bunu biraz daha ayrıntılı anlatırmısınız?

KAREN: Björn resmen ölmüş olmak istedi. Hakkında hiçbir araştırma ve soruşturma kalmaması, bunlarla uğraşmaması için ortadan kaybolma planı yaptı. Bu intihar senaryosu öyle yazıldı. Uzun süre bunu düşündü. Whitfield'den on milyon dolarlık krediyi bunun için çekti. Bize yardım etmesi için birine ihtiyacımız vardı. Björn'le hiç bir ilişkisi olmayan biri olmalıydı ve Regan'ı tam aradığımız kişi olduğu için seçtik.

STEVENS: Peki Regan böyle tehlikeli ve riskli bir işte size ne karşılığında yardım etmeyi kabul etti?

KAREN: Bana aşık olmuştu.

STEVENS: Bu yüzden mi yardım etmeyi kabul etti?

KAREN: Evet bu yüzden.

STEVENS: Planınızı tam olarak anlatırmısınız?

KAREN: Regan bir ceset bulacaktı. Ama bu amaçla kimseyi öldürmeyecekti. Beklemeye başladık. 16 Ocak gecesi "Solak" O' Toole adlı bir tetikçi, başka gangsterler tarafından öldürüldü. Onun katilleri sonra yakalandı ve suçlarını itiraf ettiler. Bu yüzden Regan'ı bu cinayete

ilgili olarak suçlayamazsınız. Fakat gazetelerde okuduysanız O'Toole'un cesedinin annesinin evinden çalındığını ve bulunamadığını hatırlarsınız. Bu Regan'ın işiydi. O'Toole'un boyu, kilosuna ve saç rengi Björn'ün aynısıydı. İşte bun çatıkatından aşağıya onu attım.

STEVENs: Regan'ın katkısı bu kadar mı oldu?

KAREN: Hayır. Bir uçak ayalayıp Björn'ü Güney Amerika'ya götürmeyi de kabul etti. Regan'ın eski işi pilotluk olduğundan bu onun için kolaydı. Björn de hep istemiştir ama uçak kullanmayı öğrenemedi. 16 Ocak günü Björn on milyon doları Buenos Aires'deki üç bankaya Ragnar Hedin adıyla transfer etti. Bir ay sonra onunla orada Hotel Continental'de buluşacaktık. O ana kadar üçümüz birbirimizle hiç iletişim kurmayacaktık ve her şey yolunda giderse bu sır saklı kalacaktı.

STEVENs: Peki 16 Ocak'ta neler oldu?

KAREN: O gece Björn benim evime geldi. Asansörden indiğinde yüzünde gördüğüm gülümsemeyi hiç unutmayacağım. Tehlikeyi severdi. Birlikte yemek yedik. Dokuz buçukta Regan'ın evine gittik. Üzerine normal kıyafetler giydirilmiş haldeki cesedi aldık. Eve döndük. Björn eve girerken görölmek istiyordu. Onun için kapıyı anahtarla açmadım. Kapıyı çaldım. Kendimizi çok eğlenceli bir partiden dönüyormuşuz gibi gösterdik. Björn ve Regan cesedin kollarına girdiler, sarhoş bir arkadaşlarına yardım ediyormuş gibi yaptılar. Kapıyı gece bekçisi açtı. Sonra asansöre bindik.

STEVENs: Sonra ne oldu?

KAREN: Björn cesedin elbiselerini giydi. Mektubu yazdı. Cesedi taşıyıp korkuluğa dayadılar. Sonra... Sonra da vedalaştık.

(KAREN'in sesinde yaşadıklarından sonra çektiği acının izleri duyulur)

Önce Björn gitti. Asansörle indi. Elli kat aşağı inişini asansörün ışıklarından takip ettim. Ve gittiğinden emin oldum.

STEVENS: Sonra?

KAREN: Regan da beş dakika sonra arkasından gitti. Regan'ın uçağı bıraktığı onbeş kilometre kadar uzaktaki küçük alanda buluşacaklardı. Bir saat kadar tek başıma kaldım. Etraf çok sessizdi. O cesetle terasta beklemek istemedim. Yakat odama gittim. Björn'ün sabahlığını aldım ve yüzüme sürdüm. Böylece hiç olmazsa kokusunu duyabiliyordum. Yatakodasındaki çalar saat karanlıkta çaldı. Bekledim. Bir saat daha geçti. Artık uçağın kalktığından emindim. Yataktan kalktım. Üzerimi değiştirdim. Tekrar terasa gittim. Aşağı baktım. Işıl ışııldı... Dünya çok küçük ve çok uzak göründü... Sonra cesedi aşağı attım. Düşüşünü seyrettim. Onunla birlikte Björn'ün bütün sorunlarının da gittiğini düşündüm... Oysa hayatı da gidiyormuş oysa. Onu bilemedim.

STEVENS: Hepsi bu kadar. Teşekkürler.

FLINT: İtiraf etmeliyim ki bana yapacak pek bir iş bırakmadınız hanımefendi. Yalnız şunu sormalıyım. Björn Faulkner doğruyla yanlış ayırd edebilen bir insan değil miydi?

KAREN: Björn hiç bir şeyi doğru veya yanlış diye ayırd etmezdi. Onun için sadece yapabilecekleri ve yapamayacakları diye bir ayrım vardı. Hep de yaptı.

FLINT: Ya siz? Onu bütün bu işlediği suçlarda yardım ederken hiç mi itiraz etmediniz?

KAREN: Benim için tek önemli olan onun bir şeyi istemesi ya da istememesiydi.

FLINT: Björn Faulkner'ın sizi sevdiğini söylemişsiniz değil mi?

KAREN: Evet.

FLINT: Size hiç evlenme teklif etti mi?

KAREN: Hayır. Neden etsin?

FLINT: Böyle durumlar için kimi yasalar olduğunu bilmiyor musunuz?

KAREN: Yasalar kimin için yapılıyor sizce? Ve kimler yapıyor biliyor musunuz?

FLINT: Bakın hanımefendi, avukatınız size burada söyleyeceğiniz her şeyin aleyhinizde kullanılabileceği uyarısında bulunmadı mı?

KAREN: Ben gerçeği söylemek için buradayım.

FLINT: Björn Faulkner'ı seviyor muydunuz?

KAREN: Evet.

FLINT: Nasıl biri olursa olsun?

KAREN: Zaten onu öyle olduğu için seviyordum.

FLINT: Tabii ki. Şimdi söyler misiniz bu kadar bağlı olduğunuz birini bir kadın elinizden alıverirse ne yapardınız? Diyelim ki, bir başka kadın erkeğinizin ruhuna hitap etti... Sizin çok başarılı olduğunuz onun hayvani isteklerini tatmin etme konusunda değil de onu değiştirme ve kurlsız yaşama prensiplerini düzeltip, başka bir insan yapma konusunda başarılı oldu ve onu kendi idealindeki erkek haline getirdi. Böyle bir değişim geçirse de onu yine sever miydiniz?

STEVENS: Sayın Yargıç, itiraz ediyorum!

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi.

KAREN: Ama ben yine de cevaplamak istiyorum. Savcı Bey bilsin ki Björn Faulkner'ın anısına saygısızlık etmekten başka bir şey yapmıyor.

FLINT: Öyle mi düşünüyorsunuz? Oysa siz daha kötüsünü yapmadınız mı? Daha yaşarken onu bir ganserle aldatmadınız mı?

REGAN: (Atlar) Seni yavşak...

KAREN: (Sakince) Yapma Larry.

(REGAN sinirle yerine oturur)

Yanlışsınız var. Regan bana aşık oldu dedim. Ben onu hiç bir zaman sevmedim.

FLINT: Ne yani, size yaptığı yardımın karşılığını istemedi mi?

KAREN: Hiç bir şey istemedi.

FLINT: Faulkner'ın işlediği suçlarla ilgili ayrıntıları bilen tek kişi sizsiniz öyle mi?

KAREN: Evet.

FLINT: Onu her an hapse yollayacak kadar şey biliyordunuz.

KAREN: Bunu asla yapmam.

FLINT: Ama isteseniz yapardınız.

KAREN: Muhtemelen.

FLINT: Bu da evlendikten sonra Faulkner'ın size yaptığı ziyaretleri açıklamıyor mu? Değişti ve bir kazayı önlemek için sizi kontrol altında tutmak istedi. Ama siz bunu başardınız. Bütün planlarını altüst ettiniz O da zaten bundan korkmuyor muydu? Bu korku sayesinde onu elinizde tutuyor değil miydiniz?

KAREN: Björn hiç bir zaman hiçbir şeyden korkmazdı.

FLINT: Bu Buenos Aires'e transfer edilen on milyon dolardan başka kimin haberi vardı?

KAREN: Sadece Björn'ün, benim ve Regan'ın.

FLINT: Regan'ın ha? Faulkner'ın bu transfer için son derece yasal ticari nedenleri olmalıydı herhalde?

KAREN: Bilmiyorum.

FLINT: Yani söylemeyeceğim demek istiyorsunuz. Peki hanımefendi. Björn Faulkner sizi on yıl boyunca büyük bir lüks içinde yaşattı. Şu platinden pelerinleri ve diğer ufak tefek önemsiz şeyleri pek sevdiğiniz belli. Bu yaşam tarzını değiştirmekten dolayı da rahatsız ol-

malısınız. Onu yoksul görmek ya da bütün servetinin el değiştirdiğine şahit olmak içinizde nefret uyandırmıştır herhalde?

KAREN: Onu hiç bir zaman yoksul halde görmedim.

FLINT: Tabii ki görmediniz! Çünkü kimsenin bilmediği on milyon dolar için siz ve gangster sevgiliniz onu öldürdünüz.

STEVENS: Sayın Yargıç, itiraz ediyorum!

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi.

FLINT: Faulkner'ın intihar etmesi için yeterli sebep olmadığını kendiniz de gördünüz. İlk kez yakaladığı mutlu hayatı terketmesi için bir sebep yoktu. Siz de bu mutluluğundan dolayı ondan nefret ettiniz. Doğrusu bu değil mi?

KAREN: Björn Faulkner'i hiç anlamamışsınız siz.

FLINT: Anlamamış olabilirim. Fakat sizi tam ve doğru anladığımı sanıyorum. Bakalım anlamış mıyım? Bir erkekten onu ilk gördüğünüz an etkilendiniz. Kabul edilmez bir biçimde on yıl boyunca onunla birlikte gayrı meşru bir ilişki yaşadınız. Dünya üzerinde binlerce yatırımcıyı dolandırdınız. Azılı bir haydutla çok derin bir dostluk kurdunuz. Yirmibeş milyon dolarlık bir soygunda ona yardım ettiniz. Ve bizden sizin bu cinayeti işleyemeyeceğinize inanmamızı bekliyorsunuz.

KAREN: (Çok sakince) Yanlışınız var. Cinayet işleyebilirim. Eğer Björn'ün çıkarına olursa ama...

FLINT: Hepsi bu.

(KAREN sanıklar için ayrılan yerine döner. Sakin halini sürdürmektedir)

STEVENS: Lawrence Regan!

MÜBAŞIR: Lawrence Regan!

(REGAN yerini alır)

MÜBAŞİR: Doğruyu ve sadece doğruyu söyleyeceğinize Tanrı'nın huzurunda yemin eder misiniz?

REGAN: Ederim.

STEVENS: Isminiz?

REGAN: John Graham WHITFIELD!

STEVENS: (Biraz çekinerek) Mesleğiniz?

REGAN: (Sakin ama dalga geçerek) İşsizim.

STEVENS: Karen Andre'yi ne kadar zamandır tanıyor sunuz?

REGAN: Beş aydır.

STEVENS: Nasıl tanıştınız?

REGAN: Faulkner'ın ofisinde. Oraya onunla bazı işler yapmak için gitmiştim. İş falan boşverdim çünkü sekreterini gördüm.

STEVENS: Peki nasıl dostluk kurdunuz?

REGAN: Açıkçası ilk karşılaşmamız pek dostane olmadı. Faulkner'ın odasına girmemi engelledi. Benim yeterince orkide satın alacak param olduğunu ve patronunu görmeme gerek olmadığını söyledi. Bense bunu sonra düşüneceğimi söyledim ve gittim. Kafaya takmadım. Ama sadece iş meselesini kafaya takmadım. Karen'i kafaya taktım. Ertesi gün ona bir kilo orkide yolladım. İşte böyle başladı.

STEVENS: Onun Faulkner'la ilişkisini biliyor muydunuz?

REGAN: Onu görmeden önce biliyordum. Durumumun ümitsiz olduğunu da biliyordum. Ama ne yapayım?

STEVENS: Ondan duygularınızı paylaşmasını hiç istemediniz mi yani?

REGAN: Bütün bunları bilmek zorunda mısınız?

STEVENS: Korkarım öyle.

REGAN: Onu bir kere öptüm. Zorla. Faulkner'ın

evlendiği geceydi. Yalnızdı. Çok mutsuzdu. Ben de onun için çıldırıyordum. Bana bunun işe yaramayacağını söyledi. Durumumu bilmesini istemezdim ama biliyordu artık. O günden sonra bunu hiç konuşmadık.

STEVENs: Peki Faulkner'ın bu kaçış planından ne zaman haberiniz oldu?

REGAN: O geceden iki hafta kadar önce.

STEVENs: "Solak" O'Toole sizin adamlarınızdan biri miydi?

REGAN: Hayır.

STEVENs: Onun katilleriyle bir ilişkiniz var mıydı?

REGAN: Hayır.

STEVENs: (Biraz çekinerek) Yani onun planlı bir cinayete kurban gidişiyile ilgili hiç bir bilginiz yoktu...

REGAN: (Aynı alaycılıkla) Hayır. Sadece bir şekilde öldürüleceğini tahmin ettim.

STEVENs: 16 Ocak gecesi ne oldu?

REGAN: Herşey Karen Andre'nin biraz önce anlattığı gibi geçti. Ama o hikayenin yarısını biliyor. Ben ise tamamını biliyorum.

STEVENs: O zaman çatıkatından ayrıldıktan sonrasını anlatır mısınız?

REGAN: Faulkner'dan on dakika sonra çıktım. O benim arabamı almıştı. Şöförüm beni başka bir arabada bekliyordu. Ona binip hızla ayrıldık.

STEVENs: Nereye gittiniz?

REGAN: Meadow Lane'e. 15 kilometre uzakta Kings County havaalanına. Akşamüstü uçağımı oraya bırakmıştım. Faulkner benden önce varıp beni bekleyecekti.

STEVENs: Ne zaman vardınız?

REGAN: Geceyarısına doğru. Parlak bir mehtap vardı. Sapağı döndükten sonra bir kaç otomobilin Faulkner'ın arabasını bıraktığı yerden geçtiğini gördüm.

Yolun kenarına geçip neler olduğuna bakmak istedim. Birden aklımı kaçıracak gibi oldum. Çünkü uçak kalktı.

STEVENS: Ne yaptınız?

REGAN: İki saat boyunca oralarda dolaşıp Faulkner'ı aradım. Arabası oradaydı. Tam buluşacağımız yerde duruyordu. Ama ışıkları kapanmıştı ve içinde kimse yoktu. Pistin yanındaki arabalar da boştu. Faulkner'ın da tek başına uçmasına imkan yoktu.

STEVENS: Bu sırrı çözecek ipucuna rastladınız mı?

REGAN: Deli gibi arandım.

STEVENS: Bir şey buldunuz mu?

REGAN: Buldum. Bir araba.

STEVENS: Ne arabası?

REGAN: Pistin diğer tarafındaki çalıların arasına saklanmış siyah bir araba.

STEVENS: Yani...

REGAN: Kimin arabası olduğunu anlamak için camını zorlayıp kapıyı açtım. Arka koltuğa geçtim ve oturup beklemeye başladım.

STEVENS: Ne kadar beklediniz?

REGAN: Bütün gece boyunca.

STEVENS: Sonra?

REGAN: Sonra sahibi geldi. Yaklaşırken iyice baktım. Garip bir yüzü vardı. Şapkası falan yoktu ve elbiseleri buruşuk, yağ içindeydi.

STEVENS: Ne yaptınız?

REGAN: Arka koltukta uyuyor numarası yaptım. Yaklaştı. Kapıyı açtı. Sonra beni farkettiler. Korkuyla çığlık attı. Kalbine inecek zannettim. Sinirleri çok bozuk gibiydi.

STEVENS: Sonra ne yaptı?

REGAN: Ben de yeni uyanmış gibi gözlerimi ovuşturarak kalktım ve "Ah, Fancy sen misin. Şansa bak"

dedim. pek hoşlandığını sanmıyorum. “Kimsin sen? Burada ne arıyorsun?” diye sordu. Ben de “Adım Taşaklı Regan, duymuş olmalısın. Ufak bir sorunum vardı da buraya saklandım” dedim. O da bana yardımcı olamayacağını, çok acelesi olduğunu ve hemen çıkıp gitmem gerektiğini söyledi.

STEVENs: Gittiniz mi?

REGAN: Hayır. Sıkıştırıp, neden acelesi olduğunu sordum. “Senin işin değil” dedi. Ben de gülümseyip açıkladım: “Kendim için sormuyorum. Biliyorsun ki, köşe yazarı arkadaşlarım var. Onlardan özellikle biri senin gibi bir beyefendinin sütçülerin çalışma saatinde bu vahşi topraklarda kir pas içinde ne aradığını merak edecektir. Ama ona hikayenin tamamını anlatmak gerek” dedim.

STEVENs: O ne dedi?

REGAN: Hiç. Çek defterini aldı ve suratıma bakıp “Beş bin dolar çeneni tutman için yeterli olur mu?” diye sordu. Ben de “yeterlidir” dedim. Adımı soyadımı söyledim. Çeki yazdı. İşte bu çekti.

(REGAN eline aldığı çeki STEVENs’a verir. Salon-da hareketlenme olur)

STEVENs: (Sesi heyecanlıdır) Bu çeki deliller arasına girmesi için mahkemeye sunuyorum.

(Çeki MÜBAŞIR’e verir. MÜBAŞIR alıp zarfa koyar ve çekilirken)

FLINT: (Atılır) Bütün bunların ne anlamı var? O adam kimdi ki?

STEVENs: (Ciddi bir tonla) O adamın kim olduğunu söyler misiniz?

REGAN: Söyleyin mübaşire üzerinde yazanları okusun.

STEVENs: (Mübaşire) Lütfen çekin üzerinde ya-

zanları okur musunuz?

MÜBAŞİR: (Okur) Tarih: 17 Ocak. Lawrence Reagan emrine beş bin dolarlık ödeme yapma emridir. Imza: John Graham Whitfield

(Salonda gürültü yükselir. WHITFIELD ayağa fırlar)

WHITFIELD: Rezalet bu!

FLINT: Çeki görmek istiyorum!

YARGIÇ HEATH: (Tokmağını vurur) Susun. Bir daha böyle hareket eden olursa salonu boşaltırım.

STEVENS: Bu çeki delil olarak sunuyoruz!

FLINT: İtiraz ediyorum.

YARGIÇ HEATH: itiraz reddedildi. Çek delil olarak kayda geçsin.

STEVENS: Çeki aldıktan sonra ne yaptınız?

REGAN: Cebime koyup teşekkür ettim. Sonra tabancamı çıkartıp kaburgalarına dayadım ve sordum: Şimdi söyle bakalım aşağılık piç, Faulkner'a ne yaptın?" Ağzı böyle balık gibi açıldı ve şaşakaldı. Hiç bir şey söyleyemedi.

WHITFIELD: Sayın Yargıç! Benim de bulunduğum bir ortamda herkesin içinde hakkımda böyle şeyler söylenmesi yasalara uygun mu?

YARGIÇ HEATH: Tanık ifadesini verme hakkına sahiptir. Yalan söylediği kanıtlanırsa sonuçlarına katlanır. Savunma makamı devam etsin.

STEVENS: Ne cevap verdi?

REGAN: Önce geveledi. "Neden bahsettiğini bilmiyorum" falan dedi. Silahı biraz bastırınca ve sesimi yükseltip "Kes ulan! Ben de senin kadar bu işin içindeyim. Onu nereye götürdün?" diye sorunca "Beni öldürürsen onu hiç bir zaman bulamazsın" dedi.

STEVENS: Herhangi bir bilgi alamadınız yani.

REGAN: Tek kelime bile söylemedi. Onu öldürmek istemedim. En azından o an. “Sen beni açık edersen, Faulkner’ın sahte intiharı da ortaya çıkar” dedi. “Yaşıyor mu?” diye sordum. “Git ve ona sor” dedi. Konuşmaya çalışmanın pek anlamı kalmamıştı. Gitmesine izin verdim. Onu istediğim zaman elime geçirebilirim nasıl olsa diye bıraktım.

STEVENS: Sonra Faulkner’ı bulmaya çalıştınız mı?

REGAN: Bir saniye bile kaybetmeden ev döndüm. Üstümü değiştirdim. Bir sandviç atıştırdım ve bir uçağa atlayıp Buenos Aires’e gittim. Aradım. Gazeteye ilan verdim. Hiç bir cevap alamadım. Bankaya da Ragnar Hedin adında kimse başvurmamıştı.

STEVENS: Bu konu hakkında Karen Andre’ye ulaşmaya çalıştınız mı?

REGAN: Hayır. Birbirimizden bir ay boyunca uzak kalmaya söz vermiştik. Zaten o da cinayet zannıyla tutuklanmıştı. Bunu okuduğum zaman çok güldüm. Eğer sağsa Faulkner’ı zor durumda bırakacak bir şey yapmamalıydım. Hiç bir şey söylemedim. Bekledim.

STEVENS: Neyi beklediniz?

REGAN: 16 Şubat’ı. Buenos Aires’de Hotel Continental’daki buluşma tarihini yani. Dişimi sıktım ve o anın gelmesini bekledim. Gelmedi.

STEVENS: Sonra?

REGAN: Böylece öldüğünü anladım. New York’a geri döndüm. Uçağımı aramaya başladım. Ancak dün bulabildik.

STEVENS: Nerede buldunuz?

REGAN: New Jersey yakınlarında ıssık bir arazide. Meadow Lane’den yüzelli kilometre kadar uzakta. Uçağı motor numarasından tanıyabildim. Indikten sonra yakılmıştı.

STEVENS: Uak... Enkaz boş muydu?

REGAN: Hayır. Yanmış bir ceset vardı.

STEVENS: Tanıyabildiniz mi?

REGAN: Kimse tanıyamaz. Yanmış bir iskeletti sadece. Ama boyu Faulkner'la aynıydı. Cesedi ya da işte ondan kalanları inceledim. İki kurşun buldum. Biri kaburgalarının arasında kalbinin yakınlarındaydı. Diğeri ise sağ elinin tam ortasında. Kavga etmeden ölmemişti yani. Önce elinden vurularak silahı alınmış, ondan sonra savunmasız kalınca da tam kalbinden vurularak öldürülmüş olmalıydı.

STEVENS: (Bir an durduktan sonra) Hepsi bu kadar efendim.

FLINT: Kusura bakmayın unuttum. Mesleğiniz neydi?

REGAN: Gerçekten cevap vermemi istiyor musun? Hı? Vereyim mi?

STEVENS: İtiraz ediyorum Sayın yargıç. Tanığın sorulara yanıt vermeme hakkı var.

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi.

FLINT: Peki şöyle sorayım. Sizin müşterileriniz sizin kendilerini koruma karşılığında talep ettiğiniz parayı ödemedikleri zaman ne yapıyorsunuz?

REGAN: Senin sorduğın soruları yasal olarak anlamama hakkım var.

FLINT: Çok güzel. Anlamak zorunda değilsiniz tabii. En azından gazete okuyorsunuzdur sanıyorum. Okuduklarınızla ilgili bir şeyler sorabilir miyim acaba?

REGAN: Sorabilirsin.

FLINT: Güzel.

REGAN: Haydi sor.

FLINT: Acaba düzenli olarak gazete okur musunuz?

REGAN: Arada bir.

FLINT: Öyleyse belki şu habere rastgelmışsinizdir. Geçenlerde büyük bir kesimevi sahibi ve et toptancısı olan James Sutton Vance JR'ın başına, gangsterin birinin korumasını kabul etmediği için bir şey geldi. Westchester'daki harika çiftlik evi o geceki büyük partiden sonra, davetiler gider gitmez müthiş bir patlamayla yok oldu. Bu sizce bir rastlantı mıydı?

REGAN: Güzel bir rastlantı olmuş. Tam davetiler gittikten sonra olması iyi.

FLINT: Peki Van Dorn'un başına gelenleri okudunuz mu? Zorla korumayı kabul etmediği zaman...

STEVENs: İtiraz ediyoruz Sayın Yargıç. Bu sorular gereksiz!

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi.

FLINT: Faulkner'a karşı kendinizi kötü hissetmiyormusunuz. Onunla beraber sizin işiniz de bozulmuş olmalı...

REGAN: Hayır.

FLINT: Peki Taşaklı Bey... Özür dilerim. Sayın Lawrence Regan, biri çok sevdiğiniz bir kadını elinizden alıp tecavüz ederse ne yapardınız?

REGAN: Gırtlığını kör bir bıçakla keserdim.

FLINT: Gerçekten mi? Ve siz "Taşaklı" Regan, gangster, yasa dışı, yeraltı dünyasının pislik baş belası olarak arzuladığınız kadını başka bir erkeğin kollarına alması için müthiş bir şovalyelik gösterdiğinizize inanmamızı istiyorsunuz ha!

STEVENs: Sayın Yargıç!

(STEVENs tanık bölmesinin yakınındadır. Sakin ve güçlü bir şekilde REGAN onu kenara iter. FLINT'e döner ve gayet sakin bir şekilde yanıtlar)

REGAN: Onu seviyorum.

FLINT: Öyle mi? O zaman neden Faulkner'ın evlen-

dikten sonra onu görmesine yardım ettiniz?

REGAN: Bu konuda söyleyecek bir şeyim yok.

FLINT: Yok mu? İkiniz onun başına çorap örüyor değil miydiniz?

REGAN: Bununla ilgili bir kanıtın var mı?

FLINT: Seninle işbirliği yapmış olması en somut kanıt.

STEVENS: İtiraz ediyorum!

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi.

FLINT: O gece çatıkatında Faulkner'ı nasıl öldürdün?

STEVENS: İtiraz ediyorum!

YARGIÇ HEATH: Kabul edildi.

FLINT: Öbür işbirlikçiniz nerede? Sarhoş taklidi yapan?

REGAN: Sana tam adresini verebilirim. Evergreen Mezarlığı, Whitfield Aile Mezarlığı. Zavallı Solak için olabilecek en lüks yer.

FLINT: Şimdi bana şunu açıklayın. Evergreen Mezarlığı'nda gömülü olan Solak O'Toole. Yanmış uçakta bulunan ise Björn Faulkner öyle mi?

REGAN: Evet.

FLINT: Tam tersi olmadığını nasıl kanıtlayacaksınız? Varsayalım ki, O'Toole'un cesedini çaldınız. Onu bizzat sizin kendi uçağınıza koyup yakmadığınıza nasıl inanacağız? Sevgilinizi kurtarmak için pekala bütün bunları da onun üzerine uydurmuş olabilirsiniz. Ifadesinde onun için herşeyi yapabileceğinizi, hatta burada yalan bile söyleyebileceğinizi bize kendi söyledi.

STEVENS: İtiraz ediyoruz Sayın Yargıç!

YARGIÇ HEATH: İtiraz kabul edildi.

FLINT: Gerçek kanıtınız nerede?

REGAN: (FLINT'e bir an bakar. Konuşmaya başla-

dığında ses tonu eski alaycı ve sert havasından çok farklıdır. Sade, samimi ve çok daha insancıldır) Bakın, siz bir savcısınız ben ise... Ne olduğumu biliyorsunuz. İkimiz de bir çok pis işle uğraşmak zorunda kalmışızdır. Hayat böyle. Ya da genellikle böyle. Ama bilmelisiniz ki, ikimizin de boyunu aşan durumlar olabilir. Bunları görebilecek anlayabilecek düzeyde de olmayabiliriz. Ben ona aşık oldum. O da Faulkner'a aşıktı. Tek kanıtımız bu.

FLINT: Hepsi bu kadar.

(REGAN savunma masasına geri döner)

STEVENS: John Graham Whitfield!

(WHITFIELD hızla tanık masasına doğru ilerler)

Siz 16 Ocak gecesi neredeydiniz efendim?

WHITFIELD: O gece New York'ta işimin başındaydım.

STEVENS: Bunu kanıtlayacak şahidiniz var mı?

WHITFIELD: Anlayacağınızı umuyorum ki bir suçun işlendiği sırada başka bir yerde bulunduğumu kanıtlamak için her an her yaptığım hareketi şahit olsunlar diye birilerine teşhir edecek halim yok. O gün kiminle görüşüp görüşmediğimi tabii ki hatırlamıyorum.

STEVENS: Kaç tane otomobiliniz var?

WHITFIELD: Dört.

STEVENS: Modelleri nedir?

WHITFIELD: Biri öğrenmekten çok memnun olacağınız gibi siyah bir sedan. Ama New York'taki tek siyah araba olmadığını da hatırlatırım.

STEVENS: (Doğal bir şekilde) California'dan uçakla mı döndünüz?

WHITFIELD: Evet.

STEVENS: Kendi uçakınızla mı?

WHITFIELD: Evet.

STEVENS: Bröveli bir pilotsunuz değil mi?

WHITFIELD: Öyleyim.

STEVENS: Bay Regan'ın anlattığı hikaye de sizce tamamen yalan öyle mi?

WHITFIELD: Öyle.

STEVENS (Birden sertleşir) O zaman bu beş bin dolarlık çeki kim yazdı?

WHITFIELD: Ben yazdım.

STEVENS: Lütfen açıkla mısınız?

WHITFIELD: Çok basit. Hepimiz bu adamın ne menem bir şey olduğunu biliyoruz. Beni kızımı kaçırmakla tehdit etti. Onu tehlikeye atmaktansa para verip kurtulmayı tercih ettim.

STEVENS: Çekin tarihi 17 Ocak. Aynı gün yakalanması için başına ödül koydunuz değil mi?

WHITFIELD: Evet. Bu benim toplumsal görevim. Aynı anda kızımın güvenliğini de düşündüm ve böyle hareket etmeyi uygun gördüm.

STEVENS: Sizin için kızınız ve servetiniz en önemli varlıklarınız. Değil mi?

WHITFIELD: Öyleler.

STEVENS: O zaman söyler misiniz lütfen? Paranızı alıp bir başka kadın için kızınızı ortada bırakan bir adama ne yapardınız?

FLINT: İtiraz ediyoruz Sayın Yargıç!

YARGIÇ HEATH: İtiraz kabul edildi.

STEVENS: Faulkner'dan nefret ediyordunuz. Onu yoketmek istediniz. Sahte bir intihar planladığından kuşkulandınız. Jungquist'in sizin ağzınızdan duyduğu sözler de bunun kanıtı. Öyle değil mi?

WHITFIELD: Hiç böyle bir kuşku duymadım.

STEVENS: Ve 16 Ocak günü bütün gün Faulkner'ı izlediniz.

WHITFIELD: Kesinlikle hayır.

STEVENS: Siyah arabanızla Faulkner'i izleyen sizsiniz. O gece çatıkatından ayrılır ayrılmaz peşine düşen sizsiniz.

WHITFIELD: Harika! Ben onu nasıl tanıyabilirdim ki? Dedektif Van Fleet bile farketmemiş...

STEVENS: Van Fleet bir kandırmaca beklemiyordu ondan farketmedi. Senaryodan hiç bir haberi yoktu. Oysa sizin vardı.

WHITFIELD: (Son derece sakın bir şekilde) Yapmayın allahaşkına, benim böyle bir senaryodan nasıl haberim olabilir ki?

STEVENS: O aralar Faulkner'ın yaptıklarıyla ilgili bazı ayrıntılı bilgiler gelmiyor muydu size?

WHITFIELD: Hayır.

STEVENS: O gün özellikle olağandışı bir şey duymadınız mı?

WHITFIELD: Hiç bir şey duymadım.

STEVENS: Buenos Aires'e on milyon dolarlık bir transfer yaptığını da mı duymadınız?

WHITFIELD: Asla böyle bir şeyden haberim olmadı.

(Birden büyük bir çığlık duyulur. Biri sanki ölümcül bir durum varmış gibi bağırır JUNQUIST elleriyle başını tutmuş, çılgınca bağırmaktadır)

JUNQUIST: Ben öldürdüm! Björn Faulkner'ı ben öldürdüm. Aman Tanrım. Ne yaptım ben? Bu adama onu öldürmesi için ben yardım ettim.

(WHITFIELD'i işaret etmektedir. MÜBAŞIR'ın masasına fırlar. Incil'i alır ve havaya kaldırır. Elinde kitabı sallarken bir yandan da histerik bir şekilde bağır-maktadır.)

...Bütün gerçeği ve sadece gerçeği... Tanrım beni affet... bilmiyordum. Şimdi anladım!

(WHITFIELD'i gösterir)

...Falukner'ı o öldürdü. Biliyorum. Yalan söyledi çünkü. On milyon doları biliyordu. Ona ben söyledim!

(STEVENS ona yaklaşır)

FLINT: Hey, efendi, böyle ifade veremezsin...

STEVENS (heyecanlı) Hepsi bu kadar efendim.

FLINT: Sorumuz yok.

(WHITFIELD yerine gider)

STEVENS: Tanık yerine geçer misiniz?

(JUNQUIST denileni yapar)

...Biraz önce ne söylemek istediniz?

JUNQUIST (Kendini kaybetmiş gibidir) Bana kaç kere sordu bu on milyon doları. Nereye gitti diye. Bir sır olduğunu, gizli bir şey olduğunu bilmiyordum. O gün. Ona söyledim. Buenos Aires'e transfer olduğunu söyledim. O gün. Akşamleyin. Ocak'ın onaltısında!

WHITFIELD: Ne anlatıyor bu ya?

STEVENS: Akşam mı söyledim dediniz?

JUNQUIST: Evet. Aman Tanrım. Bilmiyordum. Ben Herr Faulkner'a hayatımı verdim. Ve onun öldürülmesine yardım ettim.

STEVENS: Hepsi bu kadar.

FLINT: Bunu söylediğiniz zaman yalnız mıydınız?

JUNQUIST (Depresif) Evet.

FLINT: Yani ya sizin söylediğiniz ya da Sayın Whitfield'in söylediği doğru.

JUNQUIST: (Dona kalır, sonra birden uyanır) Evet...

FLINT: Başka sorum yok.

(JUNQUIST yerine gider)

STEVENS: Savunmanın başka tanığı yok efendim.

YARGIÇ HEATH: Başka tanığınız var mı?

FLINT: Hayır efendim.

YARGIÇ HEATH: Son konuşmayı yapmak üzere söz savunmanın.

STEVENS: Sayın Yargıç, değerli jüri üyeleri. Burada bir kadının kaderini belirleyeceksiniz. Fakat bu mahkemede bir kadından daha fazlasını konuştuk. Karen Andre hakkındaki kararınızı vermeden önce Bjorn Faulkner hakkındaki kararınızı vermeniz gerekiyor. Onun söylendiği gibi aşağılık bir suçlu olduğuna inanıyorsanız sanık da suçlu demektir. Ama eğer ki bu mutsuzluk ve acı dolu dünyada yine de bir insanın ister suçlu, ister ahlaksız, ister aşağılık nitelendirilsin, yaşama isteğini keybetmeyip dünyayı fethe kalkması aslında hepimizin ihtiyacı olan bir itici güçse, şimdiye kadar olduğu gibi, bundan sonra da ancak kendi kurallarını kendi koyan bir ruh ilerlemeyi sağlayabilecekse ve hataları ne olursa olsun kendi özünü hiç kaybetmemiş böyle özgüvenli bir insana kalbinizin derinliklerinde saygı duyabiliyorsanız, gerçek büyüklüğe ve etrafınızdakilerden farklı bir yaşam duyusuna sahipsiniz demektir. Çekingenlik ve suya sabuna dokunmadan yaşamak sizi tatmin etmiyorsa Bjorn Faulkner'ı anlayabilirsiniz demektir. Eğer onu anlayabiliyorsanız onun ilham perisi olan kadını da anlayacaksınız... Bu vakada duruşması görülen kim? Karen Andre mi? Hayır! Sizsiniz sayın jüri üyeleri. Bu sizin duruşmanız. Kararınızı açıkladığınızda ruhunuzu gözler önüne sermiş olacaksınız.

YARGIÇ HEATH: Söz iddia makamının.

FLINT: Sayın Yargıç, değerli jüri üyeleri. Önce savunma vekiliyle aynı görüşte olduğumu söylemek isterim. Bu davada iki farklı insan tipi karşı karşıya geliyor. Sizin kararınız da hangi tarafa inandığınızı gösterecek. Savunma avukatından bir ahlaksızın, bir hırsızın ve bir gangsterin tarafını tutması istendi. Karşısında ise top-

lumsal saygınlığıyla örnek bir insan ve yüzyıllarca değişmemiş saf ve temiz kadın anlayışının ideal bir yansıması var. Bir tarafta görevini iyi yapmaya, hizmet vermeye ve kendi çıkarını düşünmemeye adanmış bir yaşam, diğer tarafta egoistliğin, bencilliğin ve duygusal esaretin hakimiyeti... Savunma avukatının bu vakadaki kararın sizlerin kişisel görüş ve ruhsal yapınızla ortaya çıkacağı görüşüne katılıyorum. Eğer insanın dünyadaki görevinin salt kendi keyfini düşünmek olmadığına inanıyorsanız; eğer aşkın sadece yatak odasında yaşanan bir şey değil salonda, mutfakta, çocuk odasında da kendini hissettireceğine inanıyorsanız; eğer sıcak yuvasında şömine karşısında oturmanın bir insan için en kutsal yer olduğuna hemfikirsenez; o zaman Björn Faulkner gibi bir insana bu erdemlerin diz çöktürmesini beklersiniz. Kararınızı verin ve bize hiç bir şeyin toplumsal değerlerimizi ve ortak duygularımızı değiştiremeyeceğini gösterin.

YARGIÇ HEATH: Jüri üyeleri mahkeme sekreteri sizi jüri odasına götürecek. Kararınızı çok dikkatli vermenizi istiyorum. Vermeniz gereken kararın Karen Andre'nin Bjorn Faulkner'in ölümünde suçlu olup olmadığını ortaya koyması gerektiğini hatırlatırım.

(Jüri sekreterin arkasında odaya çekilir. Sahne kararır. Ardından tek tek takip spotu eşliğinde karanlıkta bütün tanıklar sahnenin ortasına gelirler ve ifadelerinin önemli bölümlerini tekrarlarlar. Davanın iki tarafının da çarpıcı bölümleri hızlı bir tempoyla sahneye gelir. Bu sırada jüri de kuliste oylamasını yapmaktadır. Sahnedeki tanıkların sadece yüzleri aydınlıktır)

DR. KIRKLAND: Bjorn Faulkner'in cesedini incelemem için çağrıldım ve en üst düzeyde parçalanmış bir ceset buldum.

HUTCHINS: İkisi de uzun boylu ve iyi giyimli-

diler. Hatırladığım kadarıyla biri açık renk gözlüydü. Ötekinin yü-zünü göremedim. Şapkası kapatıyordu ve biraz fazla kaçırmıştı... Hatta bayağı sarhoştı. Ayakta zor duruyordu ve diğer iki kişinin koluna girerek ilerleyebiliyordu. Onu asansöre sokmakta bile zorlandılar.

VAN FLEET: Mehtap ışığında Karen Andre beyaz geceliğiyle görülebiliyordu. Faulkner pijamalıydı ve kendinde değildi. Onu taşıyarak korkuluğun yanına getirdi. Sonra üzerinden aşırarak boşluğa bıraktı.

SWEENEY: (Okur) “Eğer gelecekte bir gün bir tarihçi insanlığa son mesajımı kaydetmek isterse, yaşamım boyunca önümdeki bütün kapıları iki şeyin açtığını söylemek isterim: Dün-yaya vurduğum kırbaç ve Karen Andre”.

MAGDA: Onun için platinden bir pelerin yaptırdı. Evet evet platinden. Öyle ipek gibi yumuşak ve ince bir platin pelerin ne duydum ne gördüm. İçine hiç bir şey giymezdi onun. Önce şöminede ateş yakar, onun önüne tutup platini ısıtır, öyle giyerdi. Bütün vücudunu sarardı ve hatlarını tamamen belli ederdi.

NANCY LEE: Bu zengin yaşamı sürdürmek yerine küçük bir ev almayı, küçük bir bahçede çiçekler yetiştirmeyi planladık. Öyle bir yerde sadece ikimiz çok mutlu olacaktık... Ailemize yeni birileri katılana kadar tabii...

WHITFIELD: Zor bir durumdu belki ama Faulkner’in içinde bulunduğu durumdan bu destekle çıkacağına güvenim tamdı.

CHANDLER: Patronunun elyazısını mükemmelen taklit ederek yazmış olması pek görülmüş bir şey değil ama mümkün.

JUNQUIST: Patron “Bu intihar etmek olur” diye çıkıştı. Herr Whitfield de bunun üzerine gayet soğuk bir sesle yavaşça şöyle dedi: “Bunu yaparsan, bil ki çok iyi

bir iş yapmış olursun”.

KAREN: Björn hiç bir şeyi doğru veya yanlış diye ayırd etmezdi. Onun için sadece yapabilecekleri ve yapamasaçakları diye bir ayırım vardı. Hep de yaptı.

REGAN: Bilmelisiniz ki, hepimizin de boyunu aşan durumlar olabilir. Bunları görebilecek anlayabilecek düzeyde de olmayabiliriz. Ben ona aşık oldum. O da Faulkner’a aşıktı. Tek kanıtımız bu.

(Sonuncudan sonra sahne bir kaç saniyeliğine kararır. Sonra ışıklar yanar ve jüri yargıçla beraber sahnedeki yerini alır.)

SEKRETER: Dikkat! Sanık ayağa kalksın!

(KAREN ayağa kalkar ve jüriye döner)

YARGIÇ HEATH: Jüri bir karara vardı mı acaba sayın başkan?

JÜRI BAŞKANI: Evet Sayın Yargıç.

YARGIÇ HEATH: Kararınızı öğrenebilir miyiz?

(JÜRI BAŞKANI “SANIK SUÇSUZDUR” DERSE)

(Karen kararı sakın karşılar. Başını gururla kaldırır ve yavaşça şunları söyler)

KAREN: Baylar ve bayanlar, Bjorn Faulkner adına size teşekkür ederim.

(JÜRI BAŞKANI “SANIK SUÇLUDUR” DERSE)

(KAREN tepki vermez. Hareketsizce durur. STEVENS önüne atılır.)

STEVENS: Temyize gideceğiz.

KAREN: (Sakince) Temyize gitmeyeceğiz. Baylar ve bayanlar beni bu intihar yalanından kurtardığınız için teşekkür ederim.

SON

Dipnotlar

-Doğa ve yaşam duyusunun işlevleri hakkında daha kapsamlı bir tartışmayı The Objectivist'in Şubat ve Mart 1966 tarihli sayılarında yayımlanan "Philosophy and Sens Of Life" ve "Art and Sens of Life" başlıklı makalelerimde bulabilirsiniz.

-Hayatın Kaynağı - Plato Film Yayınları – Çeviren: Belkıs Çorakçı Dışbudak. ÇN.

Sosyalizmin teorisini kuranlarla ilgili en gereksiz ayrıntılar dahi bilindiği halde, kapitalizm hakkında hiçbir şey bilinmez. Kapitalizmin bir teorisi, bir fikri olmadığı sanılır. Totaliter -insan karşıtı- teori ve rejimler bir bir çökerken, insan hayatını ve insanın yaratma gücünü merkeze almış *kapitalizmin*; fikirden, felsefeden yoksun olduğu zannedilir. Bütün bu kanaatlerin aksine kapitalizm, özgürlük fikri üzerine kuruludur. Yirminci yüzyılın düşünsel alandaki en özgürlükçü tavırlarından birini sergileyen Ayn Rand bu fikrin en önemli savunucularından biridir. Ülkemizde Marx ya da Engels kadar tanınmamasına karşın; Ayn Rand, ABD'de İncil'den sonra en çok okunan kitapların yazarı olarak hem felsefesi hem de dram yeteneğiyle milyonlarca insanı etkilemiştir.

Türk aydını, Türk toplumunun çok gerisinde kalmış bir bilinç düzeyiyle sosyalizmi ve devletçiliği savuna dursun, Türk halkı Türk bürokrasisine rağmen Avrupalı ve Amerikalı gibi yaşamak istiyor. Batı-cı Türk aydınımız bile Amerika'nın ve Avrupa'nın *kapitalizmin* kanatları üzerinde yükseldiğini kabul etmesine rağmen, bu gerçek onlara hatırlatıldığında, karanlık bir odada projektöre yakalanmış yarasanın korkusuna kapılıyorlar. "Onlar kapitalistler ama, orada sosyal devlet var" diye geveliyorlar.

Ayn Rand'ın yapıtlarını okudukça, Türkiye'de tek yönlü bilgilendirmeden, sol fikirlerin egemenliğinden, insan aklının hayat-tan koparılmasından doğan eksikliği hissedeceksiniz.

